Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

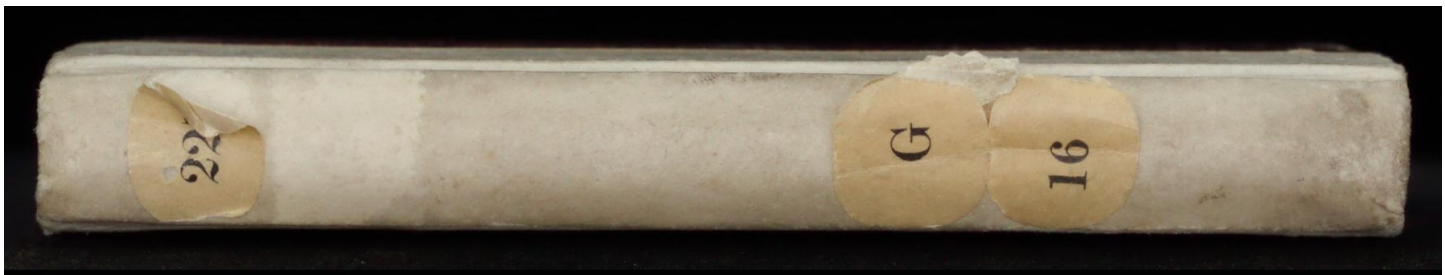

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

~~D. K. I; 126~~
227 G 16
N Kr. 627

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Die negen couden Met meer ãder deuote oefenin gen vander passien ons heren Jesu Christi. Ende met veel suuerlike gebe dekens.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Prologhe.

Item dit is een suuerlijck boecxkē/ vā sonderlinger schoonre oefeningen der gebenedider passien ons liefs herē Jesu christi/ daer hem een goet Christē mē-sche gaerne dagelicx in oefenen eñ mede becōmeren sal/ wātmen onsen lieuē here n; bequamers of danckelikers doē mach danmē dagelicx sijn gebenedide bitter lij den eñ doot ouerdēct/ dat hi wt groter lief tē voer ons arme sondaren geleden heeft So is hier ten eersten een schone oefenin ge vanden heyligen cruyce/ hoe hem een mensce daer voer deuotelick oefenen sal/ beclagende dē bitterē doot ons liefs herē Item ten anderē vā negenderleye coudē die onse lieue here geleden heeft/ vander geboerten totten cruce/ die gedeelt sijn in den seuē dagē vander weke/ elcken dach een sonderlinge oefeninghe. Item inden derden van seuē banden daer onse lyeue

heere mede gebondē was vanden lichaē
sijnre moeder totten crupce toe/ daermē
oec alle dage in oefenē mach. Item daer
na suuerlike punten van dat gebenedide
leuen eñ liden ons liefs heren Jesu christi
dat oeck in die seuen dagen vander weke
gedeelt is. Itē daer na dat geestelike har
pen spel Eñ vandē wijngaert vā engadi
Eñ vanden gheschoerden olpue boem.
Item daer nae volgē veel suuerlike
gebedekens/ eñ oec een schone oe-
feninge/ hoe hē een mēsche be-
repden sal deuotelic tē waer
den hepligen sacramente
te gaen. Inden laetsten
sommige vragen eñ
puntē eñ gebeden
diemen den
crancken menschen voer seggen sal als
si sterue sullen.

Hier is volepnt dpe prologe des boecs.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Hier begint die oefeninge vā
den hepligen cruce.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Ch och och/ hoe bitt hoe
swaer eñ hoe hardt was
die doot Jesu. O iesu doer
uwen swarē hardē doot.
Doer v heylige dierbaer
bloot/ doer v heylige vijf
wonden. Jc bidde wilt mi arme sondaer
vergeuē al mijn sondē. ¶ Merct hertelic
O Menschе siet aen dat beelde des ge-
crupsten Jesu/ met grotē medelijdē
aenmerct hoe iammerlijken hy om dijre
liefsten gehangen heeft drie vren aen drie
seer pijnlike yseren groue nagelē metter
pijnliker cronē vā veel tacken der doornē
in sijn eedele hooft. Eñ mercket doch hoe
moede hi des hangēs was doe hi een vre
gehangen hadde. Slaet op dijn ogē aen dz
heylige crupce. Slaet voer dijn sondighe
herte eñ bidt dinē scepper dat hi di wil ver
geuē alle dat stu met dinē sondigen herte
tegen sinen godliken mogēthеit gedaen
hebste als met gedachtē. Och gedēct hoe
seer iammerlijc ende hoe moede die soete

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Jesus was/doe hi dye ander vre in alsulc-
ken swarē pīne gehangen hadde. Eñ hē
van grooter onmachtichz eñ bangicheyt
began alte seer te dorsten Eñ hem niet en
mochte geboerē op sīn heylige tonge dā
edic eñ galle. Eñ bidt hē dat hi di wil ver-
geuē al dat stu met dīn sondige tonge int
spreken dīs sondigē mōs gedaen hebste
eñ met gulsichēyt of met leckerhz tegen
sinen godlike wīlschēyt. Och gedēct hoe
wtermaten grote pine eñ bangicheit die
soen goods gheuoelde doe hi die drie vrē
gehangen hadde aendē cruce. Eñ al sīn
re crachten der natuerē berouet was eñ
al sīne leden verdoret warē. Eñ vander
godhz alsoe geheel verlaten was: Also dz
nye eilēdiger martelaer mochte sterven
als die soen gods. Eñ siet hoe dat die bit-
terheyt des doots wtstrecte in al den ledē
sīns gebenedidē lichaēs. Eñ gedēct welc
dat instrumēt was dat dē soen goods ter
doot mocht brengen/ wāt geē instrumēt
in alō werelt en mochte dz godlīke herte

breken/noch dat eedele heylige lichaē ter doot mochte brengē/mer o sondige mensche die grooth; der liefden die de mogende god tot di gehadt heeft die heeeft d; edele herte ter doot gebrocht. O sondige mēsche en laet nu di selue oec niet dunckē dat ghy nu sidt voer een beelde van steene of vā houte gemaect/mer laet v recht dūckē oft ghy stonde op den berch van Caluarien onder den cruce Jesu/eñ sietste eñ hoerste den alre versmadelicstē/bitterste/ellēdichste doot des soen goods. Eñ hebt oec grote medeliden metter bedroefder moeder die dat swaert der droefheit doer haer repne herte sneet. Item siet nu hoe hy dat gebenedide aensichte ter doot beghint te beschickē/hoe die ogen verdonckeren die alle dingen bescouwen indē hemel eñ inder aerdē/eñ alle hertē doersien. Die schone verwe verbleket/die lippen werdē wit Eñ die heylige mōt begint te schicken na manierē van steruēde menschē. Eñ alsoe veel te meer pinē als hem aē gedaē was

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

alſo veel te iāmerlijker was ſijn gebene.
dide aenſicht miſmaect eñ ontſedt. Ende
hoert nu dat iāmerlike lude roepen/ vaō
in dinen handē beueel ick minen gheeſt.
Eñ met groter bangicheyt/ perſen eñ bitter
heyt is die ſtorm des doots gecomē met
groten gewelde. Eñ heeft die edele hepli.
ge ſiele geſcheydē vanden glorioſen eñ al
re heplichſten lichaē. Item ſiet nu aen dē
doot des geēs die voer dij leuen ſterft wt
rechter liefte. Item ſpreect drie Pr̄ noſter
eñ Aue mariē/ in medelijdē met bedroefdē
herten eñ ſchrependē ogen of gi conde/ en
condi n; dat laet di ſeer leet weſen ter eren
des bitterē doots ons liefs herē Jeſu criſti
eñ weeſt hē altijt dancbaer der groter lief
tē die hi di bewees eñ noch alle dage doet
Item dēct immer op die repne magt ma.
ria die alre bedroefſte moedē die ye op aer
dē quā. Eñ bi v ſtont van verre eñ ſiet al
dit iāmer aen. Och lieue vriendē al maelt
men die ſoete moeder onder den cruce ſtaē.
de/ tis wel te vermoeden dattet haer nyet

gegont en wert haer lieue kint so nate co
men. Mer mercket eñ siet hoe si met ha-
rē lieuē vriendē vā verre stont. Eñ hoert
hem die seuē woerden so droeflikē sprekē
Eñ siet hem dus ellendelijken steruē dat
si hem geen noodruste doen en mochte/
noch een troestelic woert geuē. Mer dus
ellendich dus versmaet dus dorstich dus
verbloedet dus verdorret dus mz spijtigē
woerdē versproken dus troesteloes vā si-
nen hemelschen vader/eñ vā allē mensce
moste die soete here steruē aldusdanigen
scandelijkē versmaden doot Eñ mercket
doch o deuote mensce hoe bange der soe-
ter Mariē was in haer moederlijke her-
te doe si hem hoerde clagen met eenre iā-
merlijker bedroefder scamelre stemmen
dat hi groten dorst hadde. Eñ die soete eñ
alre bedroefste moeder en mochte haren
ellendighē crancken steruende sone npet
een droppel waters op sine gebñdide dro-
ge tonge brenghen. Mer si moste sien dat
hem edic eñ galle ōwaerdelikē voer sinē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

godlijken soetē mont gestotē wert in een onrepne eñ onwaerdige substancie. Och gedencket o deuote siele hoe gaerne had. de dpe soete moeder haren alder soetsten soen ghetroest eñ gelaeft. Mer neen/dat swaert des ellendiger droefh; moste doer haer moederlijke repne herte sniden. Eñ aldus moste hem die soete here lijdē indē groten dorste. Eñ die mocd̄ most lidende wesen dat sī sīne begeerte niet en vuolde. Item mertt oec die grote schaemte die de soete here leet in dat naett hangē/ wāt hp al naett hinc. Eñ denct oec hoe seere haer die soete moeder/die alder sramelste ionc. frouwe gescaēt heeft. Daer die heerlijke schone iongelinc voer haer eñ harē lieuē vriendē eñ voer al die onscamel bose iodē al moedn naett hinc. Och het is wel te ver. moeden d; sī haer seer scaemde haer moe. derlijke soete ogē op te slaen om te horen harē alre liefsten soen/dat sī nochtans vā grotē medelidē eñ rouwe n; latē en cōde. Eñ gedenct voert meer seluer alle dinck

ouer/du sulste genoech vinden dat haren ellendigen druc vermeerde/ beyde doe hy leuendich eñ oec aenden cruce hinc/want hi daer oec drie vrē doot an hinc. Och siet doch nu den soen goods an hoe ongelijck sijn minnelijke wesen nu is bi dat pleech te wesen. Och gedenct o deuote siele hoe grote blijscap datter was in hemel eñ in aerde/doe dese iongelinc gheboren was/ o hoe vrolijken songē die engelē. Gloria in excelsis deo. Och wat wert daer nu ge songē in die orē des gebenedidē soē gods Och hem wert al toegeroepē dat hē pijn lic was te horē/ hem wert toe gesongē/hi sal vandē cruce climmen eñ verlossen hē seluen eñ den anderen mede/eñ al dat hē pijnlick eñ scandelic te horen was is hem met gruwelijcken stemmen toe geroepē Item merct oec in hoe grooter eeren dese lieue iongelinc was doe hi.rijn. dagē out was doe die grote heerlijcke mannen die heylige drie coningē quamē wt verrē lan den met groter cost eñ inz grotē gesinne.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

eñ hebben hem aengebeden ende conine
like gauen gheoffert. Och wat wert den
soeten Jesum nu gheoffert. Och die son-
tepne des lenens claechde dat hy groten
dorst hadde. Mer hem en wert niet geof-
fert voer sinen dorstighen soeten mõt dã
sueren edick ende bitter galle. Item doe
dit soete kint inden tempel geoffert wert
ende hem die heylighe Symeon in sinen
armen hadde sprack hi. Nu laet heere dyn-
nen knecht na dynen woerdẽ in vreden.
nu wil ic sterue/ wãt ic minẽ salichmaker
gesien hebbe. Och wat hebbẽ die wreede
Joden huden geroepẽ/ bedeckende hoer
sondyge ogẽ/ wẽt den verlepder/ doet hẽ
wech/ crupsten/ crupsten/ wi en mogens
niet sien. Item doe dit alder soetste kinde
ken. xij. iaer out was heeftet inden tem-
pel geseten int middel der doctorẽ/ horen-
de eñ vragende/ in welcken hem die wyse
eñ geleerde mannẽ verwondert hebben
dat also grote wyshept was in also iongẽ
kindeken. O waer is die godlyke wysh;

huden des dages toe getomē/ wāt Hero
des heeft hē in desen dage met eenē witte
cleede voer eenē sot eñ gec gerekēt. Item
doe dese lieue iongelinc gedoept wert vā
sinte Joannes in die Jordane/ doe werde
daer dye stemme des almachtigē vaders
gehoert seggende. Dit is mȳ wtuercoē
soen in welcke ick groot behagen hebbe.
Och wat wert daer nu gehoert vandē al-
der liefsten soen goods wt groter ōbegri
pelȳker eñ onmēschelȳker ellende eñ bā-
gichept. O mȳ god mȳ god waeromme
hebstu mi in dus groten lȳden dus ellen-
dich gelaten sonder troest. Item mercket
oec doe die soete heere vertoont wert op-
ten berch van Thabor: hoe sȳn minlȳcke
aensicht met soe groter claerhept blȳnc-
kende wert dat niemāt in sȳn ghebñdide
aensichte sien en mochte. Ende die lieue
apostelen vielen met hoer aensichten op-
ter aerdē/ ende waren veruaert voer dye
grote godlȳke claerhept die wt sinen lie-
uen gebenediden soetē aensichte scheen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Item wat scheen hyudē op dē berch van
Caluariē wt desen gebñdidē aēschte iesu
Och anders niet dan dē onrepnē spekel
der ioden/dat iammerlÿke gestolē bloet
den iāmerlÿken soetē doodtsweet/duysster
ogen/doodtlike verwe/iāmerlÿke slagen
der geesselen/der vuysten/der stocken eñ
den iāmerlike prickelen der doornē daer
dit soete minlÿke aensicht iāmerlÿc of ge
swollē was/also dattet hem selue seer on-
ghelÿc was. O du gebenedide sonne der
rechtuaerdich;. O hoe seer bistu verduys
tert/wāt daer gheen licht wt di en schÿnt
Moysen ende Helyas verscenē oec bÿ hē
op den berch van Thabor. Och siet doch
wie sÿn dese twee die hudē bÿ hem versce
nē opten berch vā Caluariē/ dit sÿn twee
moerdenaers daer hi tusschen hinc hoge
bouen hoer allen/recht of hi hoer geselle
geweest hadde. Item wilt oec gedencken
hoe die soete heere opten Palmdach met
groter eren in Hierusalem gehaelt wert
met loue eñ sange der kinderen die hem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

hieten den coninck van Israel te wesen.
Siet o deuote siele dese minlijke coninck
huden ten dage in dese selue stadt mz gro-
ter schandē eñ cōfuys gelepdet is/ geuan
gē/gebondē als een die alre booste moor-
denaer die pe op aerdē quā. Och dese lie-
ue coninc is oec getroont als een coninck
mer siet an met hoe grotē spotte eñ ōspre
kelijker pinen dat sī hem op sijn hooft ge
set is dat sijn gebenedide bloet ouer zijn soe
te aensicht geuloept is. O soete fontepne
der hemelscher vloet/ wilt ons te staeden
staen in onser lester noot. Item sī hebben
oec hoer cleederē onder hem gesprept dat
hi daer mettē esel ouer riden soude. Och
siet doch hoe sī huden ten dage den soetē
iesum al sijn cleeder beroeft hebben. Eñ
hi hinc al gheheel naect eñ bebloet aende
hoge galge des cruces. In welken cruice
hi onder allen anderē pinen so grote cou-
de geleden heeft dat sijn gebenedide her-
te in sinen heyligē lichaem seer iammer-
lijken ghecrompen eñ gebeeft heeft eñ al

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

sine heylige binnenste. Eñ zy heyligelich aem van buten van slagen vā wondē vā bloede eñ van coude al gheheel swart geworden is. O hoe wel heeft Plapas van hem gesept dat hi gelijc was eenē malaetschen menschē daer gedaent noch schoon heyn in en was/eñ die met alre doefheyt vuolt was. Och die soete here mocht wel seggen in dier vren. Die vogelen hebben haer nesten/eñ die vossen hebbē hoer holen in te schuylen/ mer dpe soen des menschen en heeft niet daer hi sijn cranke sterruende doerwonde hooft een wepnich oprusten mochte. Och die soete heere mach oec wel seggen. O ghi alle die daer gaen bi dē wege aensiet eñ merct of enich rouwe/pine/smerte eñ ellendicheyt der liefte ghelijc is. O die soete here mochte oec in dier vren wel seggen/ic ben een worm eñ geē menschē. Item aldus aensiende den bitterē doot des gecruysten/ eñ dijn beste doende om deuocie te hebben/eñ groote medeliden met dat swars bittere sterruen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Eñ dat iāmerlijke ſware verſchepdē dijs
ſoetē verloſſers dat di nu dūct dat gi tegē.
woerdich aenſiet/eñ dat ghi di verwon.
dert eñ ſeere bedroeft om die couthept eñ
herthz des hertē/dat gp niet bitterlikē en
cont ſchrepē/dat ghi nochtans gaern doē
wilde/ſoe bidt hem in dus grotē iammer
hangende dat hi dijn conde herte wil vlich
ten met ſijnre godlijker graciē/ eñ wil dp
ſcenckē een droppel bloets eñ waters wt
ſine godlike herte dz nu ſo wide geopēt is
op dijn coude ſondige herte om dat te mor-
wen/eñ en ſorcht oec niet dat hi di wepge.
ren ſal dat ghp bidt/want hi den moerde
naer hangēde indē cruce nz en wepgerde
mer hē rechteuoert meer gaf dan hi badt
eñ bidt hē aldus. O ghp ewige almachti.
ge barmhertige god/ic dijn geſcapē cranc.
ke creatuer/wāt ic vā mi ſelue nz en heb
be dā alle gebreeclichz/ ſo bid ic dijn godlij
ke goedertierenheyt dat ghp nu alſo veel
graciē wilt geuen als ghi kent dz vā noot
is te gebruken tot dhre godlijker ewiger

B

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

eerē eñ tot mÿre zielē salichz/ tot stichtichz
eñ goet exempel mÿs eeuē mensche. Dit
geeft mi doer dinē alre soetstē naē Jesus.
O edel mensce wātstu nu hebste gebeden
om die gracie gods/so verwecke v selven
eñ ůwinne dÿn traechz. Eñ troeste dinen
bedroefden brudegom die in dus grote pi
nen is hangēde indē cruce noch schreyen.
de voer dinen sondē eñ spreect, O lieue hy
re of ic di doch een wepnich moechte troes
ten eñ verlichtē in dÿre groter ellendiger
droefhz eñ swaren pinē/ och of ic mochte af
wasschen die soete tranē vā dynē hepligē
ogen eñ dat gestolen heylige bloet eñ den
iāmerliken soetē sweetdooc eñ dē stinckē
dē onrepnē spekel der Joden die te samen
verbackē eñ verhart sÿn aē dÿn gebñdide
aensicht met een repn siden dooc/och of ic
waerdich waer dat te houden so lāge als
ic leue/och of ic mochte eē sacht sidē cussen
leggē onder dÿ heylige hoeft dat so iam.
merlÿkē neū hanget metter swaren door.
nē crone. Och of ick een wepnich mochte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

lauē dy droge herte eñ dy hepligetonghe
die vbitteert is my galle eñ my suerē wyn
Och of ic mochte dy godlyke hepligeorē
veruollen met soetē troestelyken woerdē
Die vwolt zy met spot eñ vwiteniſſe/ met
roepē eñ crysschē der vermeladider Jodē
och of ic mochte dy godlyke herte troestē
eñ vlichtē dat vā groter parsen/pinen eñ
bangich; nu wil biekē om mi arme sondi
ge creatuer. O lieue menschē en loopt nu
dit doch niet haestelick ouer als die haen
ouert corē. Aer mercket doch eñ siet her
telykē aē wie die geene is die dus ellende-
lykē voer di hanget vuollet met alre scan
den eñ bitterhy; Dat is die enige eñ ewige
soen goods naeder godhept. Eñ die eni-
ghe soen der alder soetster maget Mariē
die daer alsoe seer ellendich steruet dat hē
geenen troest en geboert vanden hemel/
noch vanō aerden/syn hemelsche vaō en
woude hē my verlossen/syn bedroefde moe-
der en cōde hē my vlossen/hi en woude self
my vandē cruice eer hi sinē hemelsceu vaō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

voltomelijkē volgedaen hadde voer alre
mensien sondē. Och siet doch desen won-
derlikē strijt aen eñ weest droeuich mettē
droeugē Jesum in deser groter ellenden
eñ sijnre droeuiger moedr eñ mz sinē an-
derē lieuē vriendē/ eñ denct di eē te wesen
vā desen soetē geselscap bi dē cruce staēde
Jtē merct oeck wie dese sake is/ waer om
dat dit wondlic wert der liefstē eñ die wō-
derlijke pine des bitteren doots geschiet
Ands en is daer geē sake toe/ o du sondij-
ghe creatuer dan sijn wondlijke liefte eñ
ongehoerde grōdelose barmhertichz dye
di nz in ewichz en mocht verlorē latē wāt
tet also verre getomē was dat di anders
niemāt en mochte helpen dan hi alleene
Jtem so kenne dijs selfs snoothz/ armoede
eñ onwaerdichz eñ dattet nyets waerts
en was dat die geene die god eñ mensche
was aldus wonderlijkē werc om dijnen
wille soude volbrengen/ eñ beclaget voer
die voetē zijre godliker barmhertichz dij
grote katiuichz eñ segget. O here wie bē

ick arme ſondige creatuer dat ghi o god
eñ ſcepper eñ here alre creatuerē aldus v.
uaerlikē/ongehoerdē/ellendigen/bitterē
doot voir mi arme flijm der aerdē eñ vat
vol ſondē lidē woude/ o here geeft mi dat
mijn herte moet barnē wt lieftē in dācbaer
hept eñ medelijdē dijs bitterē doots/aen-
gemerct dat dijn godlike hert ſo vol brāts
des godliken viers is dat die bitterhz des
doots dat vier der godlijker lieftē niet en
mochte leſſchen/o heere geeft mi deſe ſoe-
te gedēckenis ī die vre mijs bitterē doots
wanneer mi dye gruwelijke vre aenſtaet
dat mi alle troeſt eñ verdienſtē eñ alle cre
atuerē ofgaē/ſo en wilt mi o alre ſoetſte ie
ſu dinē godlijkē troeſt eñ gracie n; weige
geren/eñ o mijn here eñ mijn god of ic di in
dier vtē niet en ſal mogen aenroepē ouer
mits der onſprekelijker bangichz eñ gro-
ten laſt daer ic dā mede ſal werdē beuāgē
ouermits perſen des vuaerlijcken doots
die mi ouercomē ſal na dinē godlijkē wil
le/ſo wilt gedēckē o alre barmhertichſte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

god der iãmerlijke bede die ick nu aen dy
doe/eñ o alre soetste Jesu en wilt mi arme
sondige creatuer in die ãxtelijcke vre doch
niet alheel laten verwinnẽ/noch alte seer
veruaren vand̃ veruaerlijcker scharẽ der
boser geesten. Eñ wilt mi o lieue heere al-
sulke gracie geuẽ eñ also starc makẽ indẽ
heyligẽ geloue/ in vaster hope/in godlijc
ke liefte/in warachtige verduldichz/dat ic
den doot blidelic moet ontfangẽ eñ mz dij
godlijke hulpe die bose geesten met al ho
re quade inspreken starckelijken mach te
gen staẽ. In die vre o mij here eñ mij god
soe wilt doch gedencken der bitterhz dijs
doots. Eñ der wtstortinge al dijs heyligẽ
bloets dattu voer mi arme sondige crea-
tuer geleden hebste. O alre bamhertich-
ste soete here wilt minẽ doot dã v̈enighen
met dynẽ heyligẽ doot op dat dinẽ saligẽ
doot minẽ doot vruchtbaer make/ eñ dy
aengenaẽ. Eñ o barmhertige soete heere
wilt mi alsulcken doot toe voegẽ wãneer
dattet ꝑmer wesen moet diẽ ic verduldelic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

eñ salichlijken mach volbrengen tot dinē ewigē leuen eñ eren eñ tot salicheit mijre armer sielen. A M E N

¶ Item hier biddet dye moed der barmhertich; die alre soetste Maria met allen heyligē van hemelrijcke op dinē dach tot dinen laetsten eynde.

O Gebenedite moed goods eñ barmhertige moed der armer sondaren. Ick bidde oetmoedelijc en wilt mijn onwaerdige ghebet niet versmaden dat ick nu tot di roepe. Eñ o soete Maria of ic di in die gruweliker vrē mijs bitterē doots niet en sal moghen aenroepen ouermits groten last/bangicheyt die my dan aencomen sal. Eñ als dij enighe sone sal comen als een strēghe rechtuaerdich rechter om reden vā alle mijn werckē/woerden eñ gedachtē. Eñ hem seluē tonen sal hangēde aen die galge des cruces Och waer sal ic mi arme sondige bedroefde crancke creatuer dā henen keerē als ic vā grotē anxte so seer sal bedroeft eñ veruaert wesen dat

mi dunckē sal vā grotē laste siel eñ lijf he-
mel eñ aerde op mij sondige herte te leg-
gen Eñ ic en sal den strengen rechter niet
om barmhertichz dorrē biddē om groot-
heyt eñ veelhz mijnre sondē. Eñ als ic al-
dus sal leggē suchtē beuē van grotē anx-
te eñ laste/eñ mij sondige herte sal barstē
vander cracht des bitterē doots/o maria
ic bidde oetmoedelijc wilt uwen lieuē soē
ne dā te voete vallē voer mi arme sondij-
ge mensche/eñ versoenen mi tegen hem.
Eñ verweruē mi dan eē salich verschey-
den/hoe of in wat manieren of wanneer
dattet hem alre behaechlijcste wesen sal.
O soete Maria ic en spreke dit niet tot dy
om dat ic yet oft wat goets tegēs di v̄diēt
hebbe. Mer om dat gy sijt een ghemeen
troest eñ hope alre verlatē v̄lorē sondarē.
So bidde ic di oetmoedelic/o soete moed̄
en wilt my nz v̄getē noch versmaden om
mij grote nootdruftichz/mer siet aē mine
grote nootdruftichz. Eñ gedēcke dat ic dij
nu bidde/of ic di dan niet bidden en conde

Eñ gedēct dat ic nu vmane o soete maria
des grotē rouwe diē ghi hadde doe gȳ di-
nen lieuē soen doot in dinē moederlȳken
scoot hadde met sinē bloedigē openē me-
nichfuldigē wondē/ sittēde onder die galge
des cruces met uwē lieuē vriendē dpe alte
seer bedroeft warē/ o soete Maria met de
sen eñ met allē uwē hepligen ghesachte.
Eñ met alle lieue hepligē vā hemelrȳcke
bidde ic v trouwelȳc op mȳ dach. Itē no-
me alle die lieue hepligē/ sonderlinge dpe
gy meest vercoren hebt in dȳn deuocien/
eñ pleechte te eeren/ eñ roept se trouwelȳ-
kē aen dat si willē comē op dinē dach. Eñ
dat si di dine leste dachuaert willē trouwe
lȳken eñ barmhertelȳken helpen houdē
Eñ dine voorsprakē willē wesen voer dē
strengen rechter. Eñ niet en willen vā di
verschepden eer si di eene salige ghelepde
vercregē eñ verwerft hebbē. Daer gi vrō
lȳkē eñ sekerlȳkē mede moecht heen rep-
sen in dat beloefde lant/ in dat hemelsche
Hierusalē met dinē wtuercoren brudegō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Eñ sijnre gebñdiō lieuer moed. Eñ met al sinē wtuercorē hepligheñ di ewelijkē te verblidē/dit moet ons allē gonnē die eer. waerdige heplige drieuoudichz/ die eē is inder godheyt. Diē lof eere waerdicheyt eñ danchaerheyt moet wesen in allē crea tuerē vā nu tot inder ewicheyt. Amen.

¶ Item hier beginnē dpe.ix. couden dpe onsen here Jesus christus leet doe hi men sche was. Eñ dit gebet salmē lesen alle da ge voer die oefeningen vandē.ix. coudē.

Goedertierē Jesu wāt ic wel weete dat di dz lof der sondarē niet en behaghet Eñ wāt ic mi dan beken. ne vol sonden eñ gebrekē te wesen. Eñ met gedeel. dē herten in menichuoudiger ouledē des vleysches eñ der werelt behanghen ben. Eñ met couder hertē sondē smakēde soet. heyt dijre minlijker ghedenckenisse/ alst wel betaemde. O goedertieren Jesu hier legge ic in dijre godlijger tegēwoerdichz

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

voer dinē godlike voetē oetmoedelic neē
geuallē ter aerdē met hertē eñ met licha-
me/beclagende mÿ grote ōwaerdichz eñ
ondancbaerhept Eñ ic bidde di doer dÿn
grondeloſe barmhertichept datſtu al mi-
nen ſondē wilt vgeuē die ic in al mÿ leuen
tegē dÿ godlike goethz eñ tegē dÿ godlike
liefte gedaē eñ vſupmt heb. Met gedach-
ten/met woerdē/wercken/of met verſup-
meniſſe dÿs godlikē dienſte Met ondanc
baerhept dÿre menichuoudiger gauē eñ
weldadē die ick vā dÿre milder goethept
eñ grote barmhertichept menichweruē
alte onwaerdelic ontfangē hebbe Eñ o al
re ſoetſte Jeſu wilt doch in mi verwādelē
dat tegen dinē godlikē wille in mi is Als
mÿ houaerdie/traechept/gulſichz/ōcupſ-
hept/npdichept/toernichept/pdel glorie/
eñ quaet vmoeden op minē euē menſche
achterclap/ſelfſoekelichz/ongelatenhept/
epgē wille/ quade fantaſien/ſonderlinge
onder mÿ gebet/eñ mÿ aēhanghē der bo
ſer werelt/mÿ ongeſtoruēhept/mÿ onlÿt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

saemhept in tegenspoet/ mȳ onbarmher
tichz/mȳ vsumenisse vā veel goede werc.
kē/eñ dat ic niet geleeft en hebbe nae mȳ
staet als ic soude/eñ dat ic minē euē men.
sche in quaet exempel dic eñ menichwerf
voer gegaen hebbe. Eñ wāt ic nu berou
hebbe vā al mȳ sonden eñ sī mi milhagē
eñ leet sȳn/eñ ic hope dat icse nz meer doē
en wille/ia al soude ic dē doot daer ō ster.
uen. Eñ ic woude dat sī mi noch veel leed
warē/eñ dz ic veel tranē conde screpē wtē
gronde mȳs sondigē hertē. O lieue here
o alre soetste Jhesu/ is dit berouwe di npet
ghenoech na dȳnre godlȳker rechtuaer.
dichept/so geeft mi gracie dat ic bitter tra
nē mach schrepē wt warachtighē berou
we mȳs sondigē herte die also heedt sȳn
dz sī al mȳ sondē eñ dȳ godlike toern ver.
smeltē eñ di al heel versoenē. Eñ ic bid dp
oec o soete here dat ghi die bose eñ onrep
ne geestē met al hoer quade ingeuē vā mi
wilt verdriuē/op dat ic dit goet opsedt dat
ic mi vā dȳn goedertierenhz vcreghē heb

totter doot toe moet behoudē. Eñ o lieue heere ic bidde v wilt mȳ herte eñ mȳ lich. aem bewarē vā alle sondē op dat ic waer. dich mach werdē dȳ heylige passie eñ dȳ nen alder bitterſten doot waerdelic eñ de uotelic te oefenē eñ te ouerdenckē/ op dat ic hier in mach volherdē eñ ewelȳken sa. lich werdē d; gōne ons god alle samē Amē

Hier begint die eerſte coude die onſe he. re leet/ die salmē oefenē des saterdaechs:

O Je eer. ſte coude ſullen wi oefe nē inō gebn̄. dider geboer. ten des ſoetē kindekens Je ſu gebenedȳt inder ewich;. O deuote ſiel gedencke doē dat alder ont. ſpreeclicſte eñ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

alder soetste kint Jesus dpe soen des almo
genden vaders soe clepnen tederen kinde
ken in menschelijcker natueren vanō al-
re puerste maget Maria ;hre lieuer moe
der geboren was. Hoe droefliken dat dpe
soete moeder om ende weder omme sach
inden armen ellendigen stal der beesten.
In dat coude opē hups dat wepnich deer
sels hadde voer den wint eñ voer die gro-
te coude. Eñ wāt sī gheen bequame stede
en vāt daer sī haer alder liefste kindeken
mochte op leggen om te decken voer die
groote coude. Hoe heeft sī dat alre soetste
kint in harē moederlijkē armē gedragen
totter crebbe der beesten. Eñ heeft dē soe
ten Jesum mēt groten medelijden harer
moederlijker hertē daer in gelept. O mē
sche gedēct die grote hartheit des beddes
dies clepnē tederē kindekēs dat nochtās
god eñ mensche was/eñ hoe clepne noot
dufte van clederen dat hi ouer hadde/ eñ
wāttet seer cout was/soe mach een deuo-
te herte in hem seluē ouerleggen/hoe me

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

nichmoudige grote pine der couden dit al re soetste kint geleden geeft En niet alleen ind eerster nacht/mer in alder tijt dat dat soete heylige geselscap als Jesus Maria Joseph in dat arme huseke ware Dect nu die grote armoede ouer. O conic der glorie waer was dy coninclijke sale/dy costelijke bedde besprept met side/dy costelijke gardine/dijn sachte oorcussen/ dy goudn wiege/dy coninclijc gesinne Och lieue here ic en vide hier niet dan stal/ crebbe/ osse/ esel en repne armoede die ghi o goede Jesu altoes vcore hadt. O lieue here doer dese groote coude bidde ic v dat ghi mi inz en laet vcouden in dyre godlijker liefte/noch in doodlike sonden. A M E N

Die twede coude die salme ouerdencke op den heyligen sondach.

Een anderen sulle wi anmercke die grote coute die de soete Jesus ghebe nedijt inder ewich; geleden heeft die veertich dage en nachte die hi inder woestyne vastede. O siele gedect doch wat bedde dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

dye soene des almogēde vaders/daer hadde anders niet dan dye coude harde aerde. Eñ eenen coudē hardē steen onder sijn heylige hooft als hi eē cleine tijt rustende was

O soete Jesu hoe menichuoudige coude hebdi geleden voer mi in dus langer tijt/ wantmē niet en leest dat ghi onder enich dac gegaē sijt. Mer wint/ hagel/regē eñ alle manierē vā coudē nacht eñ dach met groter pijnlichz der teder menschelijcker natuerē om mijnder liefte geleden hebt. Daer ic v nimermeer genoech voer dāken en can. Wāt ghi mi in een goet exempel der stantachtiger volherdinge inder herthz ofswaerhz der penitencie voer ge-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

gaen hebt eñ oec alle menſchelike troost
eñ geſelſcap gelatē hebt mi tot eē erēpel
Ite een pegelic mach hier ſelue in ouer-
denckē dat beden/dat vaſtē dē honger/dē
dorſt/die becoringhe des duuels. Eñ and
ſware penitenciē die de ſone des leuēdigē
gods ō onſer liefte willichlikē aen geno-
men eñ geledē heeft ōs tot eē exempel op
dat wi in onſer penitēciē de becoringe des
viāts die altoes onſe ſalichz benÿdt/doer
de hulpe gods ſullē weder ſtaen hoe lan-

ghe wp daer
oec in bliuen.
Eñ bidde dē
ſoeten Jeſum
dz hi v hert nz
en laet vcou-
de īzÿ godlike
liefte/ noch in
ſwarē dootlÿ-
kē ſondē. Amē.
Die .iÿ. coude
ſmaendaechs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Die derde coude die de soete Jesus ge
ledē heeft Dat was doē hi in dz hoef
kē badt in welckē gebedē mogē wi merc
ken met hoe bedructē eñ swaermoedigē
herte dattet is geschiet/ want wt rechter
bitterheit des ouerdēckēs der groter pij
nē die hē rechteuoert aēstaēde warē sond
eenigē troest vā sinē hemelschel vader of
vandē menscē Eñ nu als eē puer mēsche
gelatē stont in dus grotē ellendē eñ hy te
voren wiste al die bitterhz des doots also
volcomelic alst na gesciede tottē minsten
slach toe die aen sijn gebñdide wāge sou
de werdē geslagē. So heeft dē soetē Jesū
rechteuoert vā groter bāgicheit sijnd be
droefder hertē wt gedrongē met grooter
crachtiger pinē wt al sinē heylige lichaē
een altē veruaerlikē sweet die tegen der
natueren was als water eñ bloedt alsoe
oueruloedeliken dattet doer sine cleeder
inder aerden liep. O sondighe mensche
denct doch nu doen dye soete Jesus op stō
de van aldus ontroestelikē droeuigen ge

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

bede Daer hi anders geenē troest en cre-
ge dā dat den wille des vaders was dz hi
dē alre bitterſten doot ſo ellendich moſte
ſterue. Do ſtont hi op onder alle werckē
die hi dede eñ ghinc den valſchen verra-
der Judas metter groter ſcharē ſijnre vi
andē willichlikē te ghemoete. Eñ liet hē
cuſſen/vangē. ſlaen/trecken/beſpuwen/
eñ beſpottē. O menſche denct doch doen
die ſoete Jeſus dus nadt van bloedighen
ſwete ginc na die ſtadt vā Yeruſalē hoe
ſeer dat hē v:oes. Eñ hoe hi ginc beuē eñ
crimpē vā groter coudē wāt ſijn cleederē
al heel nat warē vā bloedigē ſwete. Och
bidt dē ſoetē Jeſum dat hi v gracie wil ge
uen dat dit gebet eñ al ſijn heilige lijdē aē
v npet verlo:en en blijue. A M E N

Die vierde coude des dinrdaechs.

O Jevierde coude die dye ſoete Jeſus
leet Dat was aē die calūme. O ſon-
dige mēſce dēct doch hertelikē hoe grote
ſware pij ō coudē dat die ſoete Jeſus leet.
Och ſiet doch nu hoe ſi dē ſoeten Jeſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

al sijne cleeder
wt trecken/eñ
al heel naeckt
met groter ni-
digher v̇woet
heit aē die cou
de stenē calum
me binden. Al
so dat sijn hey
lige lichaē also
stijf gheparset
stōt aendē her
den coudē steen. Eñ die calumme was so
dic dat hise niet om vatē en conde. Doen
wordē sijn heilige armē also stijf getogē
met wredē touwē dat sijn heilige bloet tē
nagelen wt dranc met groter pinē eñ see
richeyt dat hy hem niet eens en mochte
v̇roerē noch ofwikē van die coude stenen
calūme. O mensche siet doch nu dē droe-
uigē Jesū so v̇uaerlikē gebōdē so wreede
lic geslagē met drierhāde geesselē/so iam
merlikē bebloet vandē heiligē hoefde tot

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

ten voetē dat daer niet eē hele stede en ble
ue ongeslagen tē was al doer smeten eñ
doer schoert. O mensche siet oec hoe wre-
delic dat si den soetē Jesū weō los bondē
eñ dat soete eñ alre heilichste lichaē ōme
keerdē eñ dē bloedigē doirgewondē rug
ge aē die coude stenē calūme weder bon-
dē met ȳwoeder npdichept. E ñ die heili
ge armē achterwaerts ō die calūme bin
dē. O ch siet doch dē alre onnoselstē Jesū
staen beuē aen die coude stene calūme eñ
al heel ouergotē met sinē heiligē bloede
dat oec al heel cout wort op sȳn heilige lic
haē eñ hoe ȝ heilige voetē stondē op dpe
coude aerde beulotē in sȳn heilige bloedt
O mensce merct doch aē die menichuou
dige swaerhȝ der pinē die die minlike hee
re geledē heeft/siet aē die herthȝ der slagē
die veelheit der wonē/die grote wtstortin
ghe des eedelen dierbaren bloets/dat iā
merlȳke beuen/ die ontsprekelȳke groo-
te coude dpe dat oetmoedighe lam gods
daer leedt om onser sonden wille. O mē-

sche doet op dye ogen des binnenstē dijns sondige herte eñ laet dy doch gaē doer dz inwendige merch dijns hertē. Eñ laet v dunckē dat ghi bi hē staet in dus groten lidē eñ schreyet wt den gronde dijns herten. Eñ bidt den coudē Jesum dat hi dijn herte niet en laet van hē vercouden eñ v in die vre des doots een genadich rechter wil wesen. A M E N

¶ Die vijfste coude des woendaechs.

DIe vijfste coude die ons lieue heere Jhs geleden heeft is gesciet ind croninge. O mēsce gedēcket doen dye soete ihs dus seere nadt eñ cout vāde calūme gheno

men was/doen sochtē sī eē out ghescoert
verworpē cleet dat hingē sī dē coninc der
glorie omme. Dat cleedt was voer open
daer hadde hi clepne bate of voer die cou.
de. Eñ sī settē hē op enē stoel so lange dat
sī die doerne crone bereidē die niet gema
ket en was allsmē maect. Mer als eenen
hoet dye dat ghebenedide hoeft ons liefs
heren ouer al bedecte. Dese crone worpē
sī met groter ongenadicheit op dat gebe
nedide godlike hoeft des lītsamigen Je
su/eñ dat alō sachtmoedichste lām sadt onō
die verwoede woluē met enē nedergella
gen aensichte niet een woert sprekende/
noch cronende recht of hi al dese scandeli
ker pinē wel waert hadde geweest. Och
scaēt v ghi houaerdige onsalige mensce/
die in also clepnē dingen onlītsaem biste
Eñ neēt exempel der lītsaēheit aen den
genē die god eñ mēsce was/o lieue mēsce
nu mercт de groote menichfoudich; d pi
nē die de soete Jhs geledē heeft in dese cro
nige dēct hoe d; hi heeft gesciet eñ gebeeft

met al sinē leden vā groter coudē eñ hoe die heilige handē ongenadelijkē gebodē waren Eñ hoe dat heilige hoeft so wrede lic gecroēt wert eñ hoe die scone soete mī like ogen met enē onrepnē doet verbon. den waren. Eñ hoe dat soete aensicht be. spoghen wert eñ oec mede in sinē soeten mont. Ja also oueruloedelic dat hi na mē scelike cranch; daer in versmoert mocht hebbē Och denct wat groter pinē hē dat was/o hoe oueruloedelic vloepde dz tos. telike heilige bloet ouer dat soete minlij ke aēsicht. O hoe wredelic sloegē die bose creaturē op dat crācke hoeft des bedroef dē Jesu dat so wredeliken gecroent was. Merct hoe si hē een riet in sijn hāt gauen voer een coninclic tepken in groten spot te eñ al knielende groeten si hem seggen de Weest gegroet coninc der Joden Och denct hoe si haren mont op sperrē gapē. de eñ lppēde die een leliker eñ spotteliker dā die andē. Eñ hoe si hē mz grotē geruch te des roepē alte veel spitelike eñ smade

like woerdē gauen. O sondige mensche hebt doch medelidē met dynē soetē verlosser eñ bidt hem dat hi dijn sondige herten ꝛ en laet vercouden in sijnre godliker lieftē noch in swaren sonden. Amen.

¶ Die. vi. coude des donredaechs.

DOen dye soete Jesꝰ aldus gecroōt was als voerscreuen is Doe nā Pilatus hē eñ brocht hem wt voer al dat volck so dat hē alle mā mocht sien. Och doen stont dat sachtmoedige lam met een neđ geslaghen bedroefdē schamelē aensichte iammerlikē beuende met alle sijn heilighe leden van groter coudē voer al die scare đ grīmender woluen dye alle hongherden na sinē

bitterē doot Eñ Pilatus seide/ecce homo siet dē mensche hoe iāmerlikē dat hi mis. maect is/heeft hi eē weinich butēs mōts gesprokē daer is hi genoech voer ghecas tijt/wilt hē nu quijt laten. O soete Jesu si bedecten hoer sondighe aensichtē eñ en mochtē dijn iāmerlike mismaecte aēsich te niet sien. Eñ si riepen met grooter ver woetheit/doet hē wech van onsen ogen wi en mogens niet sien. Crupstē crupstē och siet doch o mensce hoe si dat onnosel lam terdoot begeerē te brengen dat hi si nen mont niet eens op en dede om hē te ontsculdigen/o mensce gedēct hoe lange dat die grote pine der coudē gheduert he uet eer al dz gruwelike roepē der verma. ledider Jodē/dz ontsculdigē vā Pilat? eñ dz in eñ wtleidē geepnt wert. Eñ eer dpe valsche sentēcie des alō versmaetstē doot ouer hē gegeuē was. o iāmerlic beuē vā grote coude eñ pijnlike smert eñ gruwelij. ke sentēcie des bitterē doots ōs herē iesu cristi/och of ic dp altoes conde hebben in

mijre memoriē totter doot toe/hoe salich soude ic wesen/ o goede Jesu en laet mi nz vercouden in dijnre godliker lieftē/mer doet mi barnen in uwer minnē. Amē.

¶ Die seuende coude des vridaechs.

Als de al d̄ soetste Jesus veroer delt was dz hi den ald̄ bitter stē eñ v̄smaet-sten doot des cruices steruē soude. Doen nam Pilatus dē armen Lazarū den doer gewonden bloedigen couden Jesū/ die al so stijf was van groter coudē dat gi nyet wel gaē en conde. Eñ leyde hē weder in dat huys daer hē met groter haestigher nidichz dat pupurē cleet wt getogē wert dz tot veel stedē in dz heylige lichaem vol

wondē gecleuet was dat si sonder barm-
herticheit daer wt rocten. Daer stōt dye
bloedige Jesus wed̄ al naect/ eñ beefde vā
groter coudē/ doē togen si hem sijn cleed̄
weder aen eñ men leide hem wt Pilatus
huys/ op die strate onder dat volc. Daer
was eē groot swaer cruce bereit dat seer
lanc was eñ breet. Dat leydē si dē crāckē
vermoidē couden Jesū met groter onge
nadicheit op sijn heilige doerghewonde
scouder dat hi sonder hulpe niet dragē en
conde/ o sondich mensce merct doch aen
dye menichuoudicheit eñ grootheyt der
pinen dye die soete Jesus gheleden heeft
tusschen den berch van Caluarien eñ Pi
latus huys. Siet aen die grote onmach-
ticheyt eñ cranchz des doergewondē lic-
haēs dat vā grooter coudē v̄stijft was dz
hi nauwe gaē en cōde. Siet aē hoe de gro
te sware crone vā doernē zij crācke heyli-
ge hoeft ned̄ ducte. Siet hoe die heilighe
voetē die v̄moeit warē vā grotē slagē op
die coude steenē mostē gaē. Siet oec hoe

ſi eē touwe om ſyn heilige lichaē bōdē eñ met groter haeſticheit dē coudē cranckē Jeſū voert treckē my dē ſwarē cruce verladē die bouē zy vmogē moſte voert gaē. O du ſondige mēſce merct hoe de alre ve ducſte moed eñ dz alder droeuichſte kint in dus grotē iāmer malcander gemoetē Ape en wert meer droefhz geſiē/ och dpe ſoete moed en hadde hair alre lieſſte kint ny gekēt vā groter miſmaectheit en had de ſi ny gewetē dat hyt geweeſt hadde O mēſce dēct doch nu hoe die bedroefde Jeſus zy ald droeuichſte moeder aē ſach my ſo grotē medelidē zys hertē oz hē alle ſyn crachtē begauē. Eñ hi viel ned onder dat cruce ter aerdē/ och daer lach die ſoete heere opter aerden onder den ſwaeren cruce. Daer lach die ſoete moeder van grooter droefheit haerder moederliker herten neder geuallē ter aerdē/ o menſche merket doch eñ laetet dp ter herten gaen ende laet v duncken dat ghi mede gaet metten vrienden gods eñ dat gp dē here ſiet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

in dus grootē liden/eñ hoert die ōmaledi
de scare der wreder Jodē roepē/trecken/
slotē/slaē eñ spuwē in dat sachtmoedige
lam/o mensche merct die groote ōmach-
ticheit des stercken campuechters Jesu
die met eenē woerde dpe dodē plach te ō-
wecken eñ ander grote tepkenē te doen.
Die was so onmachtich nader menscheit
dz hi dz cruce sondē hulpe niet dragē en cō-
de also seer was hi vandē godheit gelaten
och denct oec hoe bange dz dē soetē Jesū
was doē hi dē berch van Caluariē gena-
kede/wāt dat die onrepnste eñ scandelic-
ste stede was daermē moordenaeren eñ
ander bose menscē plach te dodē/ hoe iā-
merlikē heeft die soete here opgesē tegē
al die dode stinckende lichamen die daer
hingē optē berch die hi hoer ghesel most
werdē om dine sondē. Eñ hoe swaer he-
uet der bedroefder moeder ghewees dat
si haer lieue soē most sīē sterue op die on-
repne stede. O denct doch ouer die grote
coude die hi leedt eer hi quā opten berch

van Caluarie. Eñ bidt dē soetē Jesum dz hi v gracie wil geuē dat dit gebet eñ alz̄ heilige lidēaē v niet verlorē en blijft. Am̄

¶ Die achste coude salmē oec op den vrp. dach oefenen.

GEn achtē male gedenct doen dpe soete here gecomē was opten berch van Caluariē/ so namē si dz swaere cruce vā sijn doergewonde scouder Eñ tog ē hē met groter hijnen eñ onghenadichept sijn cleederē wt dpe alsoe hardt verbacken waren aen sinen heplighen lichaeme om die veelheit des heplighe bloedes dat daer alsoe seer in verbacken was dat al sijn heilige wō. dē wedō op retē eñ also seer bloedēde wer.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

den dat al sijn heilige lichaē ouer al stont
eñ droop van bloet Also dattet oueruloe.
delickē als wt een fontepne op die aerde
vloepde. Och doen stont die soete Jesus
weder al naect/och siet den naectē Jesū
dus nat van bloede vol smertelike won.
den staē beuē vā grotē coude Eñ siet hoe
si hē nederstotē onwaerdelickē op eenen
hardē steē daer sat die soete here so lange
tot dat si dat cruce berepden. O sondige
mensche merct nu hoe wtermatē grote
pine dat die soen gods geleden heeft vā
groter coudē. O iammerlic beuen/o deer
lic crimpē der gebenedider ledē des soen
gods. Hoe iammerliken hebdi geweest
aen te sien der bedroefder hertē dijre lie
uer moed die harē alre liefstē soē so na nz
comē en mochte dat si zij coude beuende
naecte lichaē mochte bedeckē of cleeden
Eñ oec al sijn ander lieue vrienden die in
grote bedroefnis bi malcanō stondē. O
soete Jesu wātmi nu dūct dz ic di teghen.
woerdich sie sittē soe iāmerliken beuē eñ

ſo recht ſeer bedroeft/eñ ſo wtermatē bit
terlikē ſeer miſmaect/o here Jeſu criſte ſo
verwōdert mi alte ſeer mȳs ſelfs traechz
couthz eñ lueſichept Eñ dat mȳ tragezō.
dige herte niet meer medelȳdēs met dir
ſoete here en heeft eñ dat ic mi in dſer vrē
des iāmerlikē eñ droeuigē ouerdēckēs cā
becōmeren met eenigen pdelē gedachtē
Mer o lieue here ſiet an mȳ menſchelike
cranchz eñ geeft mi gracie der innichz eñ
des hertelikē medelidēs mz di O ſoete he
re die dus veel om mȳre liefte wil gedaē
eñ geledē hebt. Item ouerlegget nu de
menichuoudichz der pinē die die ſoete he
re geledē heeft. Dat bindē der handē/die
ſware ſlagē/dat trecken des hayrs eñ des
baerts/ſpitelic verſpreken/dat gruwelic
roepē/die bitter ſmerte der coudē wondē.
Dat grouwelic ouerdencken des bitterē
doots dz in ſȳnd godliker hertē voerſien
was/o menſce ſiet nu waer die ſoete moe
der Maria gebleuē is. Js ſi wech gegaē/
of is ſi noch gebleuē. O Maria hoe ſtaet

D

ghi also verde vā uwē lieuē sone. Ist nu
tijt te vliē vā alsulkē kint dat in soe grotē
liden is: Sult ghy uwē lieuen sone nu in
ellendē latē sittē: is dz nu tijt/ och die soete
Maria mach di antwoerdē. Lieue men-
sce ic soude so hertelikē gaern bi mij alre
liefste kint comē om hē te troesten eñ mz
minē mātel te bedecken; mij bloedige doer
gewōdelichaē dat beuet vā groter coude
eñ iāmerliker smertē: Mer lepō ten wort
mi nz; gegōt mer ic werde onwaerdelikē
achterwaert gestotē vandē grimmendē
woluē/ eñ mi en wert geē stede des troe-
sten gegont/ o lieue mensche dencket hoe
wee dat mijnō moederlike herte te moe-
de was dat ic also verde moste wesen inō
groter noot eñ der smerteliker coudē eñ
beuē vā aldusdanigē lieflikē kint dat wa
achtich god eñ mensche was. Eñ denct
di bi mi te wisen eñ bi minen lieuē vrien-
den die alte seer bedroeft warē. Eñ hebt
doch medelidē metter smerteliker pinen
eñ beuender couden mijns lieuen kints

dat voer di wt rechter lieftē geleden heeft
eñ oec mede met minē ontſprekelikē rou
we eñ mȳre lieuer vriendē. Och nu bidt
den ſoetē Jeſum dat hi di gracie wil geuē
hem alſo dācbaer te weſen dat al ȝ̄ heyli-
ge bitter lidē aē di n; vlorē en blȳft. Amē.

¶ Die negende coude eñ die leſte
ſalmē oec op dē vridach oefenē.

Die negende coude eñ die leſte is ge-
ſchiet indē cruce. Nu merct doen die
ſone goods aldus veel eñ meer gheleden

hadde dā voer-
ſcreuē is/ doen
namē die vma-
lede Jodē den
coudē naectē eñ
bloedighē Jeſū
met groter ōge
nadich; eñ wor-
pē hē op d; har-
de hout des cru
cen m; ſinē doir
wonden bloedi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

gen heyligen rugge/ eñ om zÿ heylige ar
men eñ benē worden touwen gebonden/
daer si dat heylige lichaē so wreedelic me
de togē datmē alle zÿ ledē wt hoer rechte
stede mochte sien gescheydē. Doer zÿ hei
lige handen eñ voetē sloegen si met gro.
ter pine eñ quetsinge yserē nagelē die see
re stōp eñ dic warē Och gedēct der v̇uaer
liker slagen des swarē hamers eñ hoe ve
le eer si gingē doer dat heylige vel/vleys/
aderen/ senuē/ eñ die cleynlicke ledē der
heyliger handen eñ voetē Eñ doē si hē al.
du s ghenagelt hadden so rechtē si hē op
mettē cruce eñ stietē dat cruce so gruweli
ken neḋ dat alle sÿn heylige lichaē v̇scoot
eñ al die heylige wondē werdē vā nieus
bloedende alsoe oueruloedelikē dat si dat
heylige lichaē nat maectē vandē bloede/
eñ so root als een rose O sondige mensce
dēct doch nu hoe grote coude dat die soete
Jesus geledē heeft/die drie vrē die hi dus
naect eñ nat vā vloede in grotē beuen eñ
v̇scricken zÿre heiliger ledē gehāgē heeft

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

O menſche ten waer geē wondē geweeſt
die ſoete Jeſus en ſoude vā groter coudē
geſtorue hebbē in dus lāge tijt des naect.
hangēs en hadde hē die mogende godhz
niet onthoudē/ och nu laet ic den couden
bloedigē ſone gods aender galgē des cru
cen hangen voer mine ſondē Eñ gae een
wepnich totter alre bedroefſter moedē eñ
magerſMarien. Aumerct hoe die ſoete
moedē vā verre ſtaet eñ ſiet haer alder liefſ
te kint als god eñ menſce in dus groter
iāmerliker pinē des ſcandeliken bitterē
doots hangende aendē cruce/ bitterliken
beuende van groter couden.
Item nu beveel ic allen deuotē hertē die
deſe corte oefeninge des bitterē lijdēs ōs
heren Jeſu chriſti/ eñ zij menichuoudijge
coudē dagelicx willē ouerdencken Dat ſi
hem ſelue verweckē om veel meer daer
in te treckē vā ſoetē gedachtē der deuociē
Eñ ſonderlinghe mede vander bedroefdē
moeder gods/ met haren lieuen vrienden
daer een wepnich voer of gheroert is.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Eñ sonderlinge dē grotē anxte die sī had
dē voer dē bosen Jodē Eñ die grote droef
fenisse eñ anxte die sī leden eer sī dat gebe-
nedide wde heylige lichaē of cregen van
den cruce Eñ met hoe groter droefh; d; sī
haer lieue kint in harē iōcfrouwelikē sco
te hadde eē cortetijt eer d; hi begrauē wer
de. Eñ m; hoe grooter droefh; dat sī hem
dolchde tottē graue/eñ m; hoe ouer gro-
ten rouwe d; sī weō keerde vandē graue
Eñ most achter latē dē maker des leuēs
dien sī van al haerder herten lief hadde.
O lieue mensche al en vindi ng veel vā elc
ken des gebenedidē bitterē lidēs ōs liefs
herē Jesu christi bescreuē. Ghi sult altoes
dī beste daer toe doē om dī deuocie te v-
brepdē na der genadē die gi voelt vā god
almachtich ontfangē te hebbē. Eñ daer
altoes meer dan ghi gescreuē vint in ge-
denckē wāt als ghi dese bittere coudē een
cleyne tijt gheoefent hebt/al waerdi cout
inō liefte gods gy sult verwarmt werdē
ouermits die gracie gods. God geue dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

wi sijn bitter lidē also moetē oefenē eñ hē des also moetē danken dat wi in die vre onser doot vergiffenisse vā al onse sondē moetē vcrigen Eñ nēmermeer vā ;h soe te minlikē eñ nolike aensichte en werde geschepden. Dat gōne ons die vader die sone eñ die heyligbe geest. A M E N

CHier eynden die oefeningē vandē negen couden die onse here leet. Eñ hier na volgen scone oefeningē vandē seuē bandē daer ōse lieue here mede gebōdē was.

Soe wie gebondē is met inwēdigē duc ke ofte bandē der sonden eñ der gebrekē/ die sal hem pinen dese naghescreuen bedingē onsen lieuen here op te offeren als hi alre deuotelicste mach eñ mē mach alle dage een ghebet oefenen.

CDen eersten bandt die salmen oefenen op den sondach.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

O Springhende borne der
ouer scoēre claerhz O ede
le fonteyne der godlijker
voersienichz eñ ouer snel
le lopende eñ vloeyende
riuiere der lieftē daer ghi
v seluē mede bestrict hebt eñ benomē den
genoechliken snellen ganc der godlijker
weeldē Eñ ouermits desen bāde so is die
ouerste godhz genedert eñ oetmoedelikē
gedaelt in een menscen lichaem der alre
heylichster ioncfrouwen Maria O alre
hoechste mogēthz ghi quaēt dij wōderlij
ke groothz vergetende eñ hebt gelijc een
oetmoedich lam v seluē gebondē met on
sen cranckē vleysche. Eñ hebt gescuylt in
dat verborgē enge camerken dijre lieuer
moed als een ander kindeken harde oet
moedelic. ix. maenden. O mij eewige be
houder ghi sijt een v̇borgen god eñ hebt
in verborgenthz gerustet. Ic bidde v met
ten binnensten mijs hertē dat ghi mi va
derliken aensien wilt in die inwendighe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

verdupsterde camer der verborgēthz des
grōdes mȳs hertē der sielē eñ der cōscien-
cien om die ōtfermhertelic te ōbindē van
den swarē bandē daer ghi o lieue here be-
kent mi arme mensch mede belast eñ be-
ducte te wesen. Daer om vleent mi o mȳ
here eñ mȳ god dat ic ouermits dpe bant
dȳre lāger beslutinge ōtbondē moet wer
den vandē bāde der droefnisse des dupste-
ren kerckers/eñ dat ic inder ewiger vre-
thz met v vblidē mach int lichte der eewȳ-
ger glorien. A M E N

¶Den tweeden bant des maendaechs.

O here Jesu christe goede conīc O al-
re mogēste cracht gods die ind aer-
den geboren sȳt een cranc mensch. Eñ die
een conīc der engelē waert quaēt wtē ho-
gen trone der gloriē eñ der ōtsprekelȳker
claerhept hier neder in dit dal der tranen
in een onrepn stal/ eñ in een coude harde
stenē crebbe/eñ daer laecht ghi gewondē
in snodē gewade. Eñ dȳ clepne teder arm
kēs eñ al v andē ledekēs warē an dȳ clepn

E

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

lic lichaemkē gedwongē met enē bande.
Also dat ghi v niet v̄roerē en mocht o mo-
gende vrihz sond̄ gelijc/ghi waert in deser
ellendē vast gebondē met enē bāt der lief-
ten eñ des rouwē eñ ghi screyde iāmerlij
ken ouermits menigerhāde gebrec eñ ō-
gemac die ghi voelde ind̄ natuerē/twelck
v tot dier tijt toe ōgewoēlic geweest had.
Eñ al wast saec dat dij̄ geboerte alle crea-
tuerē blijscap eñ vroechde brochte/noch-
tas waerdi in dij̄s sefs proper persoen in
groter penitēcie eñ oec in veel dingē voe-
lende grote bangichz eñ namaels toeco-
mende sware droefhz Wāt ic v̄moede dat
ghi niet alleē en bescreyde den bāt der ar-
moedē eñ lidelichz der natuerē die ghi te-
gēwoerdich geuoelde in dinē tederē lich-
ame/mer dat ghi oec bitterlikē bescreyde
den anxtelijkē bāt des crucē dij̄s laetsten
verscheydēs/wāt ghi wel wistet dz ghi al-
lencken naden loop dij̄s leuēs daer henē
moste eer v geboerē mochte ter gloriē te
comē tot dinen vader vā daē ghi gecomē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

waert eñ alſo veel als ghi vromer eñ wijſer waert dan ander kinderen/alſo veel te ſuerder was v tgene dz ghi leet/als hõger doeſt/coude/hart leggẽ eñ dat lange ſtille leggẽ met die gewondẽ ledekẽs toe gebõden. Ic bid di o lieue here Jeſu doer deſen bant eñ doer dijn eerſame lieue moeder die v ſoe recht lief hadde eñ dẽ teder ledekẽs ſo vriendelic plach te winden eñ te õtbinden eñ in die crebbe te leggẽ. Doer deſen bãt of ſwachtel ſoe bidde ic di o goede Jeſu dat ghi wilt ontbindẽ den bãt d ſonden mijre cõſcientiẽ. Die die vlogelẽ mijder ſiten ſo wedelike eñn ſo vaſt te gader gebondẽ hout dat ic vredelic tot minẽ goede niet vliegẽ mach als v lieue here bekẽt is. Eñ en wilt mi nz vſmaden te helpen in mine duc totter meeſter ſalichz mijre ſielen doer die geſtadige trouwe dijre lieuer moed Maria eñ doer dijn ſelfs grote goethept die daer duerẽ ſal ind ewichz. Amen.

Den derden bant die ſalmẽ geſeẽ des dinxdaechs

O Lijdtsamige oetmoedige here Jesu christe doer den bāt daer du inden tijt dijs lidēs mede gebōden wert doe ghy o scepper der werelt die alle creatueren vp hebt gescapē/geuāgen wert vanden quaden menschē/eñ ghi o goede Jesu soe oetmoedelic eñ ellendelic stōt onder die wreede woluē die felle Jodē eñ liet bindē dijn heylige handē die nie sonde gedaē en hadden Eñ ghi liet v henē lepdē vandē genē die v doot viandē warē/die v stietē/ togē/sleepten eñ onder die voetē tradē/eñ ghi o verneder de hoecht volchde hē als een ōnosel schaepken. Eñ ghi ginct iāmerlic als een arm geuangē mensche neder bockende vā groter bangicht eñ bedruct van hertē/ als die gene die den doot schier verwacht O wtuercorē lieue here ontfermt v mijns eñ en wilt niet gehengē dt die bose geestē mi dijn gescapē creatuere vangē Noch mijn reden bindē met hardē bandē der ōredeliker droeuiger bangicht/daer ghy o soete here mede beswaert wert om mijne son-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

den wille. Eñ o soete here en wilt mi nyet
altemale nu verlatē/ gi die om minē wille
verlatē waert van allē creatuerē/ eñ dien
hier ter tijt genē troest geschiē en mochte
O sachtmoedige Jesu ic bidde di o soete lie
ue heere dat ghi mi niet en wilt vonwaer
den te hulpe te comē die eē arm mensce bē
die om mi v n; verōwaert en hebt di te la-
ten bindē met hardē banden/ eñ te gaen
waer datmen di lepde als een arm vscouē
mensche seer versmaet. Also moet ic oeck
wtē bāden der boser geesten vlost worden
ouermits dyre godliker genaden/ dat si n;
so seer machtich ouer mi en zy dat si my n;
en binden/ leiden noch castiē en moetē nae
horē wille. Aer na dinē alre liefsten wille
moet ic mȳ leuē lepden eñ moet van horē
bāden tot dyre saliger geuāckenisse comē
Eñ dat ick o lieue here van dyre godliker
cracht geuāgē moet worden/ eñ vand liek-
ten dyre pinē so vast gebōden dat ic ond
dinē liden sterue/ eñ ewelic hierna met v le
uē moet met sekere vrphz inō glorie. Amē.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Den vierdē dāt des woensdaechs
Genadighe eñ oetmoedighe sone
des menschē. Eñ nu bīstaende den
ewighen vader soe biste een sone des alre
ouersten gods diē te vader alle oerdel ge
geuen heeft. Du biste gecomē om veroer
delt te werden inō werelt eñ vanō werelt
Doe die Joden di met gebondē handē lep
den doer die strate van Hierusalē vāhup.
sen te hupsen. Eñ leuerdē di gebōden den
rechter ouer. O soete Jesu voer die aēlich
ten der aertscher rechterē scamelic m; ge.
bondē handē/met bloetē voetē ellendelic
als eē arm verworpen mensce eñ te mael
verspoghen eñ ūnpetet eñ verwachte d;
oerdel des doots. Jc bidde o mī god mī
ōtfermhertich; doer dese ondēckelike oet
moedich; dat die viāt der houerdiē mīre
sielen leden also harde n; binden en moet
metter ūuaerliker strickē der wanhopen
datse mī ledē brekē Eñ so doē schepdē vā
den lichaē der hepliger kerckē daer gi d;
hoeft of biste/mer coemt ghi o mī ūlosser

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

eñ onderuāct dye swaerh; eñ verlichte eñ
verlosset mi eñ breket dese bandē metten
anxtelikē banden dīre pinē/o heere Jesu
inde vereninge eñ ůmengen des oetmoe
digē staēs voer die rechters met anxt der
dootliker noot/o soete Jesu so offer ick dy
eñ beuele di alle mī anxtelike nooden eñ
bangicheden daer ic nutegēwoerdich in
gebondē stae. Eñ al mī duc eñ liden dat
clevnis moet met dinē grotē lidē getem-
pereert wordē/wāt ic mercke dz claerlīkē
dat mī liden tegen dī liden also seer clein
is als eē sant corekē tegē enē grotē berch.
Eñ ouermits der wonderlīker oetmoe-
dich; datstu so ůworpen waerste datstu dí
hebste latē ůoerdelen eñ ůdoemē ter doot
Doe wilt mi o lieue here Jesu christe oeck
vry quīt eñ los latē vā alle mine viandē.
Eñ verlossen mi vanō verdomenisse der
ewiger doot eñ latē mi comē totter versa
mender scarē der saliger geesten eñ met
allen heyligen di louen moet eñ glorifice-
ren ewelīken. A M E N

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

¶ Den. v. bant des donredaechs.

O Alre goedertierēste eñ ontfermhertichste here Jesu die om minē wille m; starkē bādē gebōdē biste om eē grote steenē calūme daer du iāmerlikē geslagē eñ mishandelt biste. O vloeyende borne wtē riuierē sond̄ grōt eñ sond̄ mate. Hoe bistu dus barmelike eñ ōmatelike wt geulotē ouer al ond̄ den anxtelikē pinen der geesselinge inder wtnemender costelheit dijns bloets. Dijn wesen/ dij godlike natuer is te male nameloes eñ verborghen eñ onkundich geworden allen creatuerē ouermits dijn onsprekelike eñ ondencke like grooth;/ mogenth;/ eñ waerdicheyt. Mer ouermidts der groter noot daer wi in verlorē warē hebstu di in deser ellenden eñ hebste di ind̄ tijt des lidēs viātlijkē latē binden om een coude calūme metten alre starcsten banden. Eñ ouermits dē stiuen trecken d̄ bandē is dijn heylige teder borste aē die harde steene gheparset met weeten der hander eñ armen. Eñ o soete Jesu

dȳ naecte lichaē dat soe ellendelikē stont/
eñ bevede vā smartē eñ vā coudē wert so
iāmerlikē geslagē eñ gesmetē eñ so vreel-
selikē gegeeselt eñ doerwōt. Dat an al di-
nē lȳue niet een hele stede en bleef bandē
hoefde tottē voetē/ten was of gereten eñ
gescoert eñ mȝ rouwē doergotē/och daer
wert iāmeliken geslagen dat soete kint.
Die edele sone ȝns vaders/ die clepnelȳke
natuere. Dat iōcfroulȳke vlepsch dat nie
sonde en dede is alte wredlick gecastȳt eñ
verbittert inden sueren arbept sȳnre pȳ-
nē. Mȳn oghē moetē vloepē vā tranē eñ
en moetē vāscrepē niet ophouden totter
tȳt dȝ ic sie mpnē heer ieslī vander qualen
der pinē verlost eñ in sȳns vaders rȳcke.
Eñ ic hē sie gecroēt met gloriē eñ met erē.
Eñ oec sie dat hi met vroechden sinē loen
ontfangē geeft voer sinē arbept dat hem
so bitterlikē suer gewordē is in deser onsa-
liger werelt. O barmhertige god nu bid-
de ic oetmoedelikē met nederbupginge al
le mȳnre leden des lichaems eñ der sielen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Eñ met al den crachtē mȳs weſens voer
die voetē dȳre godliker ontfermhertichz.
O mȳ heere Jeſu/ o mȳ alre liefſte vad eñ
mȳ eenige toeuerlaet/ eñ mȳ coninc met
ſcrependē ogen om dat lidē dat ic an di ſie
in dȳre paſſien. Ic arme ellendige ſtinckē
de wo:mkē ic bidde di met droeuiger her-
ren/ o goede barmhertige Jeſu tot dȳnre
ſachtmoediger hertē. Dat de bandē dȳre
hepliger handē eñ voetē gebondē an die
calūme mi moetē weſen een vaſte ſterke
eñ een verſamende veninge alle mȳre v-
ſtroepē leden vā binnē an die calūme der
warachtiger volcomēre godliker liefden
O ſoete here Jeſu dat iammerlike gelaet
eñ miſbaer dȳ ellendigē aenſichte datſtu
hadde aen dye calūme ond dē gruwelikē
ſlagē daermē di mede ſloech ſond ophou
den. Daer mede moetſtu aenſien d; droe-
uige gelaet mȳre ſielē als ſi in d:ucke des
hertē ſcrepeliken tot di roepet in noot eñ
anxt. Dat anxtelike voerwikē d; dine be-
uoelike natuere voer crāp indē to:mentē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Dat swaerlike hijmē eñ stenē eñ verade-
mē datstu dreuest ond̄ dē pinē der geesselē
Dat en moetstu nēmermeer an mi v̄lorē
latē. Mero goede Jesu dij̄ swaerē arbeyt
moet minē arbeyt vā binnē verlichtē eñ
niet moede latē wordē inden geestelijken
strijde. Dat verduldelike stille staē datstu
aē die calūme doerhardest dat moet my/
o goede Jesu vast aen di bindē eñ nēmer-
meer vā di latē scheyden. Mer o alre soet-
ste Jesu geeft mi stille te staen eñ stantach
telic te volherdē onder die geesselen dij̄re
correctiē tot eenen saligen eynde/op dat ic
waerdich moet werdē dat den genē diē ic
in desen dale v̄uollet met onsalicheden sie
Dat ic hem hier na moet sien inder eewi-
ger glorien. Eñ dat ic minē alre vriende-
licsten eñ minē liefsten heere Jesum daer
metten wtuercorenē moet gebrukē eewe
lic met vroechdē. A M E N

¶ Den sesten bant des vrydaechs.

O heere Jesu christe des leuendighen
goods sone/ die daer biste eene ouer

schoone blinckende claerheit des ewigen lichts der vaderliker glorie/ o goede Jesu nochtās ist wel eer gheschiet leyder doer mine sondē dat stu inō tyt dys doots verdupstert biste eñ beswartet eñ vteert ende bleec geworden. O here die daer biste sonder beghin eñ sonder eynde in eewicheyt eñ sonō tyt. Du biste hier inō tyt tot een tyt gestorue eñ geeyndet. O hertelijke lieue here du biste gebonden aen een cruyce met dicke yserē nagelen doer dine ghebedide handen eñ voeten. Eñ wordeste met starken reepē daer aē gerecket anxtelikē styf als eē pese op eenē boge. Dy doerwō de hooft iāmerlikē nederwaert hangende om datter geen leē hout en was. Eñ wordeste daer gequellet met veel ōdēckeliker pinē Eñ bedruct vā hertē om dyre armer moeder die gy daer saechste staen voer dyn en ogen als halfdoot vā ongeloefliken eñ onderuindelikē hertseere. Dine stēme was seer heersch eñ oec rouwich te horen/ eñ verdroghet van binnen eñ verdoret.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Met doerghewondē serē lichaem ouer al
mismaect/v̄dorst eñ altemael wtghepar.
set eñ verdorret inder parsen des cruces.
Daer hagestu o sone goods steruēde son.
der enigē troest. Gelatē vā dinē hemelscē
vader/eñ vā dÿre lieuer moeder eñ vā al.
len creatueren. Och wee mi here/wie sal
minē hoefde geuen water eñ minē ogen
een fonteyne der tranē/dz ic mach te vollē
vercoelē den ōlesschelikē brāt des alre bit
tersten doots In welcker lieftē vā herten
du o lieue here Jesu christe met groter bā
gichz hebste gearbeyt/dz di die breethz vā
alder werelt vā weentē veel te enge wert
Also dat vāder āxteliker bitterhz dÿs her
ten hemel eñ aerde beweget werdē/recht
als met medelidē. O here dat ic nz en ver.
tere vā rouwe des medelidēs dz is wond/
als ic dit dencke eñ weder dēcke dat dit lÿ
den dus wel eer geledē is. O here al ist eē
tÿt geledē eñ voerbÿ/ doch isset immer ge
schiet eñ geledē mz grotē arbeyt/o grōde.
lose liefte/o Jesu wat sal ic aengaē/o here

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

met wat liefte sal ic ãtwoerdẽ/wat sal ic di doẽ voer dẽ grouwelikẽ doots noot daer geen vuaerlike pine bouẽ en gaet/ o here ic onnutte creatuere ic begeer te vernietẽ eñ te smeltẽ om di vã rouwe mỹ troest eñ mỹ here/och of het mogelic waer dz ic alle dage totẽ iõcstẽ dage toe bloedige tranen mochte screpẽ om te ouerhalẽ in mi seluẽ dine passie eñ te vsachtẽ die vuaerlike pine dỹs doots Eñ die õsprekelikẽ doetlikẽ rouwe dỹre lieuer soeter moed Marien/ Och mochte ic arm crãck mẽsce so machtich wordẽ minẽ ãcker te vschickẽ indẽ afgrõt dỹs bitterẽ doots/ wãt die doot is eẽ verborgẽ afgrõt ouermits zỹre ãtelỹcker bitterhz dien die grõt mỹs hertẽ nz ofrepken en cã. Doch o goede Jesu laet mi dye gracie geschiẽ dz mỹs hertẽ grõde den afgrõde dỹs pỹnlikẽ doots wat ofroẽpẽ eñ genaken mach ouermits medelidẽ. o soete here eñ trouwe helpet mi in alre noot met screpẽtlikẽ suchtẽ bid ic di õtfermherteli c doer desen gruwelikẽ õtslichlikẽ bãt

met diē dȳ teder lichaē aent cruce gebō dē
was. Also stȳf eñ vast dattu nergēt heene
en mochtes/ōtferme di mȳs. O lieue he-
re ōtferme di mȳs mi arme bedructe mē
sche. Eñ wilt aensien met ōtfermhertigē
ogē dē bāt vā desen kercker daer ic nu in
gehechtet legge Die enē scarpē bāt moet
o lieue here dē anderen bāt ōtweē wrīuē.
Eñ dat een swaere gewichte moet dr; and
swarelastige gewichte verwegē eñ plet-
tē O alre barmhertichste vader die dr; aldē
meeste so oueruloedelikē gegeuē hebste/
en wilt dr; minste nr; weigerē wāt die doot
die bouē alle dinc swaer is hebstu geleden
eñ ouer di laten gaen. Nu en wilt v lyeue
here niet vertragē te geuē dat minste dat
lichtelȳker te doē is. Eñ o mȳ liefste here
dat soete claere licht dȳnre graciē beschȳne
ende verlichte een weinich die dootlȳcke
swaerhept mȳns douckeren ghemoets.
Eñ dat alsoe vanden blinckenden lichte
des hepligen geestes verteeren ende ver-
smelten moetē die snode sondige banden

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

mÿre droefhz daer ic nu in v̊spannen stae.
O mÿ alre liefste eñ wtuercorenste soete
vader minlic bouē alle creatuerē/o goede
Jesu indē banden der groter minnē daer
du inne ledeste alden weemoedigen druc
eñ pine dÿs hertē eñ dÿs lichaēs al dÿ le-
uen lanc totter vrē dÿre verscheydinge/so
offer ic eñ beslute o soete Jesu in dÿ doode
herte al die anxtuoudige druckelichz mÿ-
re sielen/daer du o mÿ enige troest bekē-
ste dat ic lange in gepÿnt hebbe geweest.
O gener der genadē die milde ontferm-
hertichz die in di heeft geweest ind̊ ewichz
en wilt nu an mi arme creatuer niet v̊cor-
ten te geuen. O ontfermer der armen en
wilt die grote snoethz mÿs persoens niet
mercken doer die ere eñ liefte der ellendē
eñ verworpenhz die du selue wel eer indē
lichaē gedraghen hebt/o here Jesu die ar-
me sÿn di beuolen. Du sulste hoer hulper
wesen/o soete lieue here doer dÿ wechua-
ren eñ heeneschеyden datstu voerste van
ons te hemelrÿcke/eñ sondeste dÿn lieue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

moeder met eenē genepgeden. Och soe verlosse mi mȳ soete here eñ mȳ god wt deser ellendē daer ic dus lāge in vȳhangē ben eñ ghequelt worde. Eñ neēt mi met di in dpe ruste des Paradȳs/ daer ghy in quaēste al en hebbēt mȳ werckē n; vdiēt du hebstet vdiēt wāt ouermits dȳre vriē deliker goeth; eñ milde ontfermhertich; so hebstu verdiēt eñ hebste alle dȳ leuē da ge suerlic voer mi gearbept. Met wakē n; vaktē/ met bedē/ in moedich; des gaēs in hette in coude Met honger/ met dorst/ eñ met allē pinē eñ versmaeth;. Eñ hebste in dȳre natuerē gesmaect alle bāgich; ons crackē vlepsches O gloriose conic here Jesu criste alre graciē eñ genadē vol. Dit liden eñ dese ongedaē wȳnstoc moet ic waerdich wordē soe naerstelic te oefenē in deser tȳt. Dat ick na deser tȳt die soete druue den vrolikē wȳn inder ouerster saliger blȳdē werstap in di smaken moet in diesael dȳre glorie in tegenwoerdicheyt dȳre eerliker glorioser moeder Marien

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Eñ dȳre waerder apostelen eñ lieue discipulē eñ met allē lieuē vriendē gods indē rȳcke des hemelscen vaders. Met diē du altoes in gloriē vclaerste eñ mȝ npeuwer vroechden des hepligen geests in weeldē swemmet ewelic eñ emmermeer. Amē.

Den seuendē bāt des saterdaechs.

O Alre hoechste eñ alre ouerste scoenheit der engelen eñ seer suuerlic sindael der oetmoedichȝ. O alre soetste ruste indē arbept. O heere Jesu christ eic bid v oetmoedelic wer dē bāt des linden cleets daer gy nad doot in bewonden werdeste eñ ten graue gedragen eñ beschrept met oueruloedigen tranē dȳre alre droeuichste moeder/eñ ander goede menscen dine vriendē. Jc bidde di o ouerste hoechȝ doer dese lange diepe oetmoedichȝ dat ic moet indē bāt der godliker minnen bewondē eñ gebondē werdē also vaste dat ic sterue moet alō dingē daer ic dinē godlikē ogen in misbagē mach Eñ dȝ ic dā mȝ di in een sindael in eenre repne suuere consciencie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

benondē moet werdē. Eñ alſo in een be-
ſlotē graf dȳre hoeden beſchermet mach
werden. Eñ met di in vredē mach ruſten
eñ niemāt ontſien. O coninc alre conin-
gē eñ heer alre herē/die daer biſte een oer
ſprōc des ewigē leuens. Du laechſte wot
die gene die veerd bekēt is dā al de werlt
repcket. Ja die ſelfden wech is eñ ouer al
in hemel eñ in aerde gheweldeliken reg
neert Deſe lach diepe ind aerden eñ beſlo
ten in een' enge graf. Die gene diē de en-
ghelſche hoech; met eerſaemheyt dient.
Eñ diē geen macht inden hemel/ind aer-
den noch inder hellē wederſtaē en mach/
mer hē ond danich is tot alre tȳt. Die ſel-
ue is ind tȳt des paſſiē crāc ghewerdē eñ
is die wrede doot ond daē gewerdē eñ die
doot was doe zȳ ouerheer/dē here ōtſach
den doot ſeere. wāt van anrte die hi daer
voer hadde ſwete hi bloedich ſweet/ o du
here der crachtē du hebſte enen campe te
vechtē angenomē Mer du biſte verſlagē
eñ onderdanich gewerden inden ſtrȳde.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Eñ van weedoē der pinē riepstu opwert
ellendelic tot dinen vader/och dat licht d̄
gloriē dat bouen gaet alle claerhz/dat leit
inder aerdē in een duister graf/o alre mo
genste cracht gods O here Jesu criste du
die nu biste indē alre ouersten trone dye
ouermits der groter doecht der oetmoe.
dichz nu biste een verhoerd̄ dȳre cleynre
broederē. O here ic arme eñ alre laechste
eñ snoetste wormkē roepe tot di wtē die.
pen duysterē dal deser aerdē met groten
roepen eñ brȳsscē vā rouwē mȳre onsa.
lichz die ic beuoele hier ind̄ werlt daer ic
gaerne wt verlost waer eñ ic en mach nz.
Ic roep opwaert in bedructer hertē offer
yemāt waer die mȳs ontferme in mȳre
noot daer ic nu in gebondē legge int graf
der sware last of ic enige verlichtinge ge.
waer worde. Mer och leyder mine werc.
ken en v̄dienēs nz enige hulpe of troeste
vā gods vriendē te ontfangē. Mer o mȳ
scepper eñ mȳ god wie sal ic voer di aēroe
pen. Tot wiē sal ic vlien waer sal ic hulpe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

aensoekē in deser noot daer ic nu in ben.
o here god mȳ here eñ mȳ toeuerlaet/en
bistu niet allene daer ic op lenē mach/als
op eēre vaster muerē O here du biste die
scepper mȳre sielē/mȳs liues Eñ al mȳs
wesens/o here du moechste mi alleē wel
helpen eñ verledighen of het di behaget.
Daer om is dpe toetidige al mȳre aderē
tot di eñ in di allene Daer om o soete god
der ōtfermhertich; en keer di n; in toern
vā mi arme gelaten mensche eñ ūsmade
creatuer die tot di loept eñ roepet al screp
ende o here de begeertē der armē eñ hoir
lidē en moechstu int epnde niet vergeten
O here en keert niet dȳ aensichte vā mi/
wāt de waterē der droefh; ;ȳ tot mȳre sie
len toe ingegaē Daerō en begeuet mi n;
O heere mȳ god/o vader dinen toern en
moet niet vallē op dinē kinderē die di lief
hebben eñ ontsien Mer repke mi o lieue
here dȳ rechter hant eñ trecke mȳ wten
graue der dootliker nodt tot dȳre violȳc
ker lieftē. O alre sachtmoedichste soetste

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Jesu doer dat oetmoedige leggen datstu
laechste eñ ruste ĩden graue/so bid ic v soe-
te here datstu dz graf mijs hertẽ also hey
lichlijkẽ bereidẽ moet ouermits rouwe
eñ biechte eñ dat sindael eñ cleynlike cleet
mijre cõsciencien in dij eñ dijre moed ar
beydelikẽ rouwe also claer gewasscen eñ
so schoon v̊ciert moet werdẽ dat ic altoes
waerdelic eñ innichlic daer õtfaen moet
dat gloriose waerde heylighe sacrament
dijs gebñdide lichaẽs eñ bloets Eñ bewĩ
dẽt waerdelikẽ met groter dãcbaerhz in
dat suuerlike cleet der godliker lieften eñ
leggẽt in dat binnenste mijs hertẽ eñ be-
slutẽt mettẽ starckẽ steẽ der ewiger bi bli
uender vastichz. Eñ o goede here op dz ic
di ymmer ind eewichz behoude soe om-
me sette dz graf mijs hertẽ mz vier wach-
ters Als godlike liefte/oetmoedichz/sterc
heit/volherdinge tottẽ eynde. Op dat ic
ouermidts wãhope gene schade en lijde.
Eñ inden mishagẽ gods nz en valle eñ nz
onhebbelic en werde der clarer godliker

liefte̅ eñ beſcouwinge. Mer te gebruken
hier ind̅ tijt ſond̅ verlieſen eñ na deſer tijt
inder ewigher ſalichz/eñ o ſoete minlike
Jeſu mz di ind̅ ouerſte̅ ruſte̅ mach ſond̅
anxt in ſekere̅ vrede Alſo dz ic vrijſen moet
ind̅ derde̅ dage der ewiger claerhz voer
die heilige drievoudichz ind̅ louelike̅ ho
gen eñ wonderlike̅ paeſdach der ontſpre
kelijker blijſcap eñ ongehoerde̅ feeſtdach
dienne̅ daer met vroechde̅ viert. Eñ daer-
me̅ ſingt met clare̅ ſtemme̅ allelupa met
ſoeter melodie̅ eñ iubilacie̅ der volherde-
liker blijſcap O gracioſe volhz alre giften
o lieue ſoete minlijke Jeſu die daer wort
geglorificeert vā uwe̅ gemind̅. Eñ iubi
leert eñ vclaert eñ glorificeert mz dine̅ va
der vā hemelrijcke eñ met dire moeder
Maria vā aertrijke met volcomenre bli
ſchap eñ glorioſer vroechden eñ weelden
ouer al in ewicheit der ewicheyt. Amen.
O Alle hyere ſept Wo wie nuttelike̅ bid
den wil voer die gene die geuangen
ſijn ſwaer inden lichaem of inden ſonden

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Die sal biddē bider lieftē die mi negē maē
den geuangē hielt in mÿre moed lichaē.
Ten anderē mael bider lieftē die mi bant
in doecken eñ in enen swachtel.
Ten derden sal hi mi bidden bider lieften
die mi gebondē ouergeleuert heeft indē
handen der boser menschen.
Ten vierden biden banden met welcken
mi die Jodē ouerleuerden gebonden.
Ten vÿften doen ic aen die calumme ge.
bonden was inder gheesselinghen.
Ten sesten doen ic wtgerect was eñ met
nagelen gheslaghen aenden cruce.
Ten seuenden doē ic doot was eñ gewō.
dē in eē cleet Eñ besloten int graf op dz ic
bi dier lieftē die mi in al desen gebonden
hielt den menschen wil verlossen vā allē
banden der sonden. A M E N

¶ Hier volcht een deuote maniere
hoe dat een mensche deuotelÿ.
ken dat lÿden ons heren
ouordencken sal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

HEt waer bi wilē wel noot
of beter datmē naerstelijc
bedochte dz lijdē ons liefs
herē/dā veel te biddē wāt
mē biddet bi wilē metter
herten eñ dat crācket den
menſce ſondlinge ſeere. Mer wāneermē
biddet ſo ſalmē alleē daer op lerē denckē.
Eñ wāneermē inwēdige wercken doet
ſoe ſalmē oec alleē daer op dēckē. Itē ſoe
waermē dat lidē ons herē bedēcket daer
en mach de boſe geeſt niet duerē/het vdui
uet bangichz/truerichz/ārtuoudichz/ qua
de gedachtē eñ gruwel/het maect dē mē-
ſcen wijs cloer eñ vduldich/ verdraechlic/
oetmoedich/gehoerſaem/ ſachtmoedich
goetdachtich/goedertieren behoetſaē of
geſcepdē/cuyſch eñ repn/ rechtuaerdich/
warachtich/beſchepdē/ redelic/ wetende/
voerſichtich/wel geradē. Eñ hier om ſoe
iſt een ſchole vol alre wijſhz. Men ſalt be-
denckē met groter vwonderē/met grotē
medelidē zijre ſeden naden ſedē ons herē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

met rusten/met eenē v̄liesen ;ȳs seluas in
dē wondē ons herē Onse lieue here seyt.
So wie dat om mȳ lidē dēcket die en crȳ
get noch en heeft nēmermer alsoe swae-
ren doot als een and̄/noch so swarē vege
uier als doet een and̄ mensce Sinte Bar
nardus seyt/waert saeke datstu storueste
op die selue vre/oft op diē seluē tȳt datstu
memorie of ghedencnis hadde op dat bit
ter lidē cristi du soudes sond̄ vegeuier va
ren ten ewigē leuē Sinte Barnard⁹ seyt
Christus heeft ;ȳ bloet wt ;ȳre hertē ghe-
togē voer qi/op dat hi tot hē treckē moch
te alle mēscē hertē. Hier om sal een mē-
sche gaerne wetē die wise hoe hi hē sal be
cōmeren eñ oefenē indē lidē gods. Daer
op is te mrrckē dat die alre grootste pine
die onse lieue here geleden heeft dat is ge
weest aendē cruce. Alsoe dat hē vā rechte
een mensche altȳt soude latē dunckē d; hi
Jesum sage hangen andē cruce Dat een
wel treckē eñ dwingē soude vā alre ydel-
heit vā bose genoechtē luste eñ vroechde.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

eſer werelt. Doch wil ic radē eñ úmanē
enē pegelikē menſche/ dat hy hē des da-
ges ten minſten eens vroech of laet na dz
hi úmach of tÿt heeft becõmerē eñ oefenē
al in dat liden eñ cruce ons heren nader
wiſen hier na beſcreuen.

Hy ſal hebbē eē beelde des gecrupſtē
Jeſu geſnedē of gemaelt in ẏre ca
mere oft ſlaepſtede eñ ſal ramē den tÿt dz
hi eene clepne tÿt õledich is vã alle wtwē
diger ſorgē eñ becõmeringe Eñ gaē ſittē
op ẏ knien eñ gaen leggē op ẏ aenſicht
Eñ nemē dan voer hē dat licht des rech-
tē chriſtē geloef Eñ ſlaē ſÿn ogē op dz beel
de des gecrupſten/ eñ beſinnē wie dattet
is diē hi daer voer hē gebeeldet ſiet/ eñ be
kennē dz eñ gelouē volcomelic ſonder alle
twifel dz hi is warachtich god eñ menſce
Een eenich ewich geboren ſone des ewi-
gē vaders Doer wiē hi geſcapē heeft he-
mel eñ aerde die voer di eñ voer allen mē
ſcen ſalich; die natuer des menſcen an hē
ghenomen heeft/ op dat hi liden mochte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Eñ so voldoē voer die sondē der menschē
Hi heeft di lijf eñ siele ghegeuen Eñ dine
vdomenisse eñ salich; staet in zijre macht
Hi sal ouer di eñ ouer alle menschen een
rechtuaerdich strēge ārtelic oerdeel geuē
indē ioncrsten dage. Eñ di na dinē leuen
eñ wercken lonē met deser helscher pinē
eñ vdoemenissen/ of m; die vroechde des
ewigē leuēs Dit leert di d; rechte geloue/
dat niet liegē en mach/ eñ wāneer du dit
also te sinne genomen hebste/ soe sulste di
latē dūckē of du daer tegēwoirdich waer
ste eñ hoerdeste eñ saechste alle dīc gesciē.
Ten eerstē sulstu horē die sentēcie eñ oer-
deel des bitterē doots dat Pilatus ōscul-
delikē gaf ouer dinē lieuē here iesū cristū
eñ sien met inwendigē ogen hoe d; daer
na een groot swaer cruce hē wert op sijn
scouderē gelept dat hi selue moste dragen
totte berch vā Caluariē Eñ volget hē na
m; inwēdiger hertē eñ m; groter droefh;
Eñ helpt hē zijn cruce dragē met medelidē
der hertē Eñ denct d; dijn sondē zijn eē sake

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

dat die soete here dē scandelikē ganc gaē
moste. Merct oec hoe seer dat hē zijn lieue
moed̄ eñ and̄ vriendē bedroeuē eñ die ge-
ne die hē lief hebben wāneer du coemste
bi den berge vā Caluariē/soe siet met me
delijdende ogen eñ met droeuiger hertē/
dat dij̄ lieue here die gene die metter hāt
sijnre almogētheit draget al de ganse we
relt om swaerheit des grotē cruce eñ om
die grote v̄woetheyt neder valt ond̄ den
cruce alheel machteloes op sijn minlijke
godlike aensichte. Also swaerliken dz hē
sinen heyligen nose seer bloedende wert.
Och wat iāmerlikē gesichte is dit/ denct
wat pinē hem dat was dat hi den groten
stanc eñ vuylnissen lidē moste vander on
reynre steden eñ asen die daer lagen/och
hoe swaer was dat sijnre teder natueren
Daer na vergadert al dij̄ sinnen eñ slaet
vā v alle verstoringe eñ wtwendighe be
cōmeringe eñ gheeft v met alle vlijte tot
v seluē Eñ siet dz v billicx seer sal v̄wonde-
rē/eñ vā v seluē doē comē om des grotē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

wonder dat daer gheschiet. Ten eerstē

Ot den eersten male siet daer berei
den een groot grijselic cruce lanc eñ
breet doirgeboert eñ toe gemaect datmē
daer dē coninc der gloriē an nagelen sal.
Daer na siet hoe dat dijn alre liefste here
Jesus ōtcleet wort eñ naect wtgetogē mz
altē grotē wreethz sonō alle barmhertic.
hz Also dz alle zijn wondē die hi ōtfāgē had
de vandē swarē scarpen geesselen vnieut
werdē eñ wēō geopēt eñ lopēde vā rodē
bloede Och wie can beminnē wat groter
pinē hē dat was Och wie mach bekennē
den grotē rouwe eñ bitter droefnisse der
soeter maget marie die dit ansach Doe si
eerste bekende hoe haer lieue sone gehā.
delt was Eñ hoe hi zijn gesteltenisse vwā.
delt hadde/een goet herte bedēcke dattet
groot wondē was/dz haer iōrfrouwelike
herte niet en barste. Och wie mochte dat
lidē connē die daer hoerde dat droeflijke
screpē der soeter moedē eñ anō goedē hertē
die daer tegēwoerdich warē/o hoe recht

ſtenich waer dine herte bewege di dat nv
Eñ condeſtu vā tranē onthoudē wāneer
du dit te recht mercte eñ bedachte/want
du ymmer die ſake biſte eñ altemael om
dinē wille geſchiet is. Ten anderen
GEn anderē male ſoe opēt dpe ogen
dīs hertē eñ ſiet aen hoe ōwaerde-
liken eñ onghenadelikē ſonder alle mede
liden eñ barmhertich; dī alre lieffſte here
Jeſus wert geworpē op dat cruce achter
rugge Alſoe dat al ȳ litmatē mochtē ſyn
gebrokē eñ wert daer genagelt met gro-
ten harden ſtompē nagelē eñ met grotē
ſtarkē reepē getogen tot dat die heplige
handē eñ voetē quamē tottē gatē die ſi te
vorē gemaect hadden die te wīde vā een
warē/wāt ſi gene mate vā ȳre lancte ge
nomē en haddē Alſoe dat hi geſpannē eñ
wtgerect ſtont gelīc eenē boge die geſpā
nen is/datmē al ſine aderē eñ ledē onder
ſchepdelikē ſien mocht eñ tellen gelīc hy
gheſept hadde Si hebbē alle mine beenē
getelt O menſche hier ſultu bi weſen in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

den geeſte eñ ſien dit voer dinen ogen eñ
horē den galm/of den clanc vandē hame-
rē daermē die nagelē mede ſlaet eñ dryft
doer die hādē eñ voetē des minlikē Jeſu
die daer gelyc een lāmeken ōſchuldelyken
totter doot gebrocht wort Och ſtaet oec
den ſoetē ſonderlingē ſanc eñ cōcordācie
doe die hamerē ſloegē eñ Jeſus riep met
lupder ſtemmē/vad vergif hē die mi dus
grote pine aēdoē wāt ſi en wetē nz wat ſi
doē. Och wie mochte ſo hart vā hertē zyn
die hier of niet beweghen en worde/ſond
twifel hi waer harder dan die ſteene dpe
in deſen liden geſpletē zyn Daer na merct
hoe ſi ieſū op rechtē mettē cruce eñ hoert
dat roepē eñ gruwelike geruchte dair he
mel eñ aerde hē voer ōtſettē mach dz dpe
boſe duuelſche kinderē der menſcē makē
Och ſiet hoe ſi hebbē te horē berept eenē
grotē ſteen die ſi gehaelt hadden daer die
voet des cruces ſtaen ſoude Eñ ſiet hoe ſi
dat cruce bouē ſettē optē ſteē eñ latē dz vā
hē ſeluē nederſcietē mz groter ōwaerden

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Alsoe dat dat gebenedide lichaē dȳs alre
liefsten heere Jesu nederschoot/eñ al sine
wondē geopēt die te vorē nȝ gebloedē en
condē om groeuichȝ der nagelē die vel eñ
vleysch mede namen/ mer nu si wat los
wordē nu lopē si oueruloedelikē. O soete
fonteyn der graciē eñ barmhertichȝ/o zō
dige mensche wanneer du dit sietste hoe
mocht dat zȳ dat dȳ siele niet en smelte in
den vier der godliker lieftē. Och merket
doch wie hi is diē du voer di sietste hangē
Merct waer ōme hi daer hanget. Denct
wat vā daer coemt eñ gecomē is Is hi nȝ
Jesus van Nazareth Mariē sone eñ des
hemelscen vaders/een god met hē die he
mel eñ aerde eñ al dat daer in is gescapē
heeft die nye sonde gedaen en heeft noch
nye geē bedroch in sinē mont geuōdē is.
Is dit nȝ de liefte die hi tot v gehadt heeft
Dit is die sake wāt hi nȝ en wil datstu dē
eewigen doot steruē soude Eñ daer ōme
lieuer tȳtliken voer di steruē wil. Is hi di
schuldich: neē. heeft hi dat verdiēt: neen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

bistu des waerdich? neē/och neen mer zijn grote liefte tot di ōuerdiēt is alleē de sake O sondaer sal daer nz vā comē eñ coemt daer nz vā dijn ewige heyl eñ salichz eñ een openinge der poertē des Paradijs/v̄sto. ringe der hellen cranckinghe der macht des duuels.

Ten derden.

GEn derdē male siet aen met ganser goethz eñ met mildē medeliden der hertē die soete fonteyne der genaden eñ barmhertichept. Die alsoe mildelikē wt vlietet eñ wtstortet den scat dijre v̄lossin. ge hoert met den inwēdigen orē dijs her ten dat soete woert ꝑmers vol alre barm hertichz welc woert hi sprac tot den moer denaer met vergeuinge al sijnre sonden. Du sulste hudē met mi wesen indē Para dise/och hoe corte penitēcie/wat lāger loē eñ vroechde mercket voert met wat me. deliden der hertē hi sprac tot zijre alre lief ster moed wijf siet hier dijn kint/eñ tot Jo annē/siet dijn moed. Och ouerdencket wt wat bedroefd hertē eñ wt wat groꝛ pinē

hi roepet met luyder stemmen. Mij god
mij god waer om hebstu mi gelatē/wōd
ist dat die natuer der ghescapēre dingen
dat verdragē cōde/och wiēs herte is hoe
snode dattet is die dz te rechte merckē wil
Eñ te sinne nemē dat nz en splijt vā rech
ter droefnissen eñ medelidē met sinē scep
per wāt hi al dat om des menschē wil lij
det/spreec hi nz mi dorst: waer na lieue he
re dorstet di anders dan nae die salichz eñ
heyl der menscen Nochtās hadde die soe
te heere seer grotē dorst natuerlic alst wel
geloeflic is Daer na doen hi alle dīc ghe-
ledē hadde sond den doot Doen sprac hy
ons allē te troesten Alle dinc is volbrocht
och bedēcket dit met rechter aēdacht eñ
meninge Eñ neēt dz recht oft voer di alle
ne eñ om dinē wille geschiet waer eñ trec
ket di dat geheel allene toe/ och hoe hart
bistu/och hoe ōbeuoelic is dij hert/ist dat/
tet niet bemurwet en wort vā heetē bloe
de des ōbeulectē lāmekens/och en weest
doch nz harder vā een diamāt die bockes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

bloet doet splijten. Ten vierden.

GOt dē vierdē male v̄gadert dij̄ her-
te geheel bi een eñ mercket die ouer
tredende groethz der pinē/ die dij̄ god dij̄
here dij̄ alre begeerlicste salichmaker eñ
liefhebber Jesus lidet die also groot is dz
haer gene pine gelijckē mach in enigher
wijs Hoert met groothertichz eñ mz gro
ten medelidē dat droeflike gescal/eñ daer
mede geeft hi sinen geest/och smaket den
bitterē harden scarpē doot/och mensche
wat ist dat hier gesciet Dat leuē steruē aē
den houdt hoe mochte dij̄ schepper eñ dij̄
god di groter liefte bewisen Siet nu spre
ket hi mettē werckē dz hi bouē alle matē
liefheeft eñ roept mz lud̄ stemmē Vad̄ in
dinē hādē beueel ic minē geest. Du sulste
merckē dat dese pine die hi nu lidet in diē
dat hi den doot aēgaet is soe swaer bitter
eñ hert bouē alle pinē die hi voer ons ge
ledē heeft/want ald̄ gruwelicste is die pij̄
des doots/och dēcket dat die ōsculdige li-
det voer dē sculdigē God voer dē menscē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

die scepper voer zÿ creatuer/ die heer voer
sinē knechte Dit is al voer diē die nz en is
Die onsterflike ewicheyt voer die crācke
sterflichz/ och wie heeft deser gelÿc ey ge-
hoert doch merct doch of du niet sculdich
en biste dÿ leuē hem te offerē eñ na sinen
wille eñ tot zÿre eeren eñ niet na dinē wil
le eñ genoechte te leuē/ wāt hi zÿ eerbaer
dierbaer costelic waerdige leuen sedt eñ
geeft voer di op datstu nz en sterueste den
ewighen doot O mensche hoe moechstu
immermeer dēckē of sprekē of doē tegen
sinē godlikē wille wāneer du dit ter her-
tē neēt/ eñ die alre grootste pÿ dÿns bru-
degoms ouerdenct. Ten vÿfsten.

GOt den vÿfstē male sulstu wed̄ om-
me tot di seluē gaen Eñ v̄gaderē di
in v̄eninge al dÿre gedachten Eñ sien op
an dat cruce eñ mercket dat daer hanget
dÿ gebenedide here in dootliker noot eñ
in iāmerliker gedaēten/ och siet wat iam
mer bedriuet sÿn waerdighe moeder die
soete Maria Eñ sÿn ander lieue vriendē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

merct hoe comẽ die ridders an dat cruce
eñ willẽ hẽ sine beenen breken eñ vinden
hẽ doot Eñ op dat si des seker waren/soe
nã Longin? sijn spere die groot eñ breedt
was eñ stac hẽ die in ;ij side tot in ;ij godli
ke mnilijke herte daer wt liep water in
ofwasschinge onser sondẽ eñ bloet in vlos.
singe onser sielẽ O sondaer mercket wat
liefte wert di getoẽt dat hi een doere ma.
ket daer du ingaen moechste eñ di behoe
den voer alle aenuechtinge dijre viandẽ.
eñ alle beco:ige vrp wesen/oec merct met
wat waerdich; inichept medelidinge eñ
droeuich; die soete here genomẽ wort vã
den cruce/vãganget hẽ metter droeuigher
Marie in dinẽ armẽ Eñ besiet al sine wõ
den eñ sondlinge die gebñdide wide gro
te wõde der sidẽ/ouerdencke dat hi die ;ij
side geopẽt heeft datstu mogeste daer in
gaen eñ repnigen alle die gebrekẽ in sijn
re godliker liefte daer ;ij godlike hert bo
uen alle masẽ vol is Eñ daer om geopẽt
heeft op dat si daer altijt wt vloepẽ mogẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Eñ wat di gebreke dat nemet daer van.
eñ offert dat te samen den almachtighen
godlikē vad al biddende eñ in dien sulstu
geestelikē met eenē vuerigē oetmoedigē
herte cussen al sine soete heylige wondē/
eñ sprekē metter īniger hemelscer bruyt
Mij lief is mi wt rechter innich; een bon
deken vā myrren in bitterheyt mijs her.
tē Daer ō soe sal hi rusten int middel van
minē borsten. Dēcket oec dat Psayas seit
Hi is gewondet om onser sonden wille.
Eñ ouermits zij wondē eñ mismaecth;
sijn wi gesont gewordē Och wasschet dē
soeten Iesum al sine wonden met dinen
innigē heetē tranē die daer op stijgē wtē
binnensten dijns herten. Daer na slaet
hem in een wit linnen laken eenre reyn.
re puere consciencien. Ende helpet hem
brenghen ten graue met den lieuen vrou
wē eñ met sijn lieue gebenedide moeder
Mercket die grote īnich; der geēre die hē
willen begrauē. Eñ siet aen die grote be
droeffenisse die de soete Maria heeft/ als

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

ſi ſcheyden moſte vā hare alre liefſten do-
den ſone/ och hoe ſwaer/ hoe laſtich was
haer dat leuē O hoe gaerne ſoude ſi met
hē begrauē ;ij geweeſt/ ſtaet bidē graue
eñ ſiet wel toe Eñ mercket wat daer ghe
ſciet wāt het is bouē alle begrijp/ och hoe
barmelic is di dz te ſien dz dijn ſcepper voer
dinē ogen wort ſoe gehādelt eñ begrauē
ghelijc een andō doot lichaē Die doch god
eñ menſche was Eñ dā grauet di met hē
in ſinen graue tegen alle ydelheyt eñ be-
geertē deſer werelt Eñ laet di dūckē dat
ſtu ō werelt doot biſte eñ die werlt di ſi ge
ſtouē dattu alleen leuet m god dinē here
Ja immer grauet hē in dijn herte Eñ be
waert hē daer in op dat die viandē die bo
ſe geeſtē der werelt dat vleyſche di ſijnre
niet en nemē Och och hoe wel mach diē
ſijn ſonō twifel die Jeſum draget in ;ijre
herte begrauē eñ vborgē. ¶ Enich men
ſche die hē aldus ontfaē wil eñ becōmerē
met dat lidē ons liefs herē inder manie-
rē ſoe voerſcreuē is mach ſeker hopē dat

hi nz en sal vlorẽ zỹ Eñ zỹ hẽ alle dese pũctẽ
telãc so mach hi eens des dages voer ne-
mẽ/ of mĩ of meer nae dz hi tijt eñ deuocie

Item hier beghint een geestelic (heest. harpen spel vandẽ liden ons heren.

CPthara een harpe/ is een
soet snaerspel/ eñ is gema
ket van houte/ eñ bedupt
dat lidẽ cristi inden cruce.
Den bodẽ ind harpẽ dat
is dz harde hout des cruis
Die dinne deken dz is dat dootlike lichaẽ
cristi dz tot desen bodem is geuestict Die
vele gatẽ indẽ harpe dz zỹ die wõdẽ cristi
Die pserẽ slotelẽ ind harpẽ dz zỹ die pserẽ
nagelẽ Dz reckẽ der snarẽ betepkent dat
cristus gerect wert met grotẽ reepẽ aẽ dz
cruce/ bepde in die lancte eñ in die breete.
Die snarẽ maectmẽ vã lãs darmẽ/ dat zỹ
die aderẽ des õsculdigẽ lams dat Joãnes
bewisede eñ sprac Siet dat lã gods dragẽ
de alõ werlts sondẽ/ hi stõt daer genagelt
aendẽ cruce Eñ vã grotẽ bitterẽ pinẽ dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

hi hē nepghede op eñ neē in die harde na
gelē eñ en hadde niet daer hi zȳ gebñdide
hoeft aen rusten mochte eñ zȳ soete herte
brande na verlossinge der sielē. Die gro/
te gatē inder harpen/dat zȳ die heyligh
vȳfwonden daer alle soetichz wt vloepet
wte wonde des rechter voets vieter dpe
olp der barmhertichz/wte wōde des luch
ter voets vloepet dē wȳ der penitencien/
wte wode des rechter hāts druppet dē ho.
nich der godliker liefte. Eñ wte wonde
der luchterhāt loopt die melc der mensce
liker wellust/wte alder edelster sidē vlie.
tet die alre edelste balsem der ewiger vro.
licheit. O du innighe siele edele creatuer
laet di lusten te spelē op desen harpe/ och
sietse doch mz innichz aē. Grȳpt toe met
minnē/dructse aē dȳ borste eñ speelt daer
op met groten vlȳte wāt si is vol alre soe
tichz/legget dit harpē spel in dȳ herte dat
is dat gebñdide lidē christi Eñ wāneer di
lidē toe coemt dan loopt te gemoete met
wtgerectē armē eñ spreket met dȳ herte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

O weest wellecome mȳ alre liefste vrient
O menſche eñ innige ſiele leert ſpelē op
dit ſoete harpen ſpel eñ bidde t om hulpe
vanden heiligē geeſt die is de meeſter die
di hier op mach leerē ſpelē/oefent dit dic-
wil met vlȳte ſo wort ſtu te hant eē groot
meeſter der godliker liefte Ō hoe lieflikē
ſpeelde onſe lieue here op den ſtillen vrȳ-
dach/doe hi die ſnaere toech op dat alder
ſcarpſte/doe hi ſepde. Vader vgeeftet hē
wāt ſi en wetē niet wat ſi doē. Tgen ande
ren male ſpeelde hi eñ ſprac tottē ſtaker.
Hudē ſulſtu mȝ mi weſen indē Paradiſe.
Tgen derdē male ſpeelde hi eñ ſprac Wȳf
ſiet dȳ kint Eñ Joānes/ſiet dȳn moeder
Tgen vierden male ſloech hi mālikē op
die ſnare ſo dat ſi clanc/dē clāc hoerdemē
indē hemel doe hi ſepde eñ riep met luder
ſtemmē. Mȳn god mȳ god waer ō heb-
ſte mi gelatē. Tgen vȳfſten male ſpeelde
hy tot vtroeſtinge alre chriſten gelouigē
ſielen/doen hi ſprac eñ ſepde. Mi dorſtet
Dat was na alder menſchen ſalichept.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Den sesten male speelde hi eenē soetē ge-
noechlikē sanc doē hi seide Het is al vuolt
Den seuendē male hief hi die snare aen/
eñ sprac met grootē ōsprekelikē vlīte tot
behaechlichept der armer sielē eñ sepde.
Vader in dinē handē beueel ic mīn geest.
Doe voer die eedele siele wtē hepligēlich
aem Doe hoede hi de harpe Doe wert hi
gelept int graf. Also sulstu o innige mēsce
doē wāneer du hebste wt gespeelt eñ wil
ste andē werc doē so sulstu die harp hoedē
dat is dat lidē christi dat sulstu besluitē in
dīre hertē Du doeste wattu doeste dattu
īmer dat lidē christi in dīre hertē drageste.
Eñ en vgeet īmer niet dat lidē der bedruc-
ter moeder gods/op dat si hair lieue kint
voer ons wil bidden dat hoer bepē liden
aen ons arme sondaers īmers niet vlorē
en bliue. Dies helpe ons Mariē kint die
sīn name is ghehieten Jesus. Amen.

Noch een deuote oefeninge vā.
dē wīngaert vā engadi/eñ be
dupt dat liden ons herē.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Aet inden wyngaert vā
engadi eñ ruſtet my dinē
lieue onder den maſtboē
des heyligē cruce/eñ ond
legge di met menigerhā
de bloemkēs eñ die ſulſte
halē water hertē dys gebñdidē brudegōs
Jeſu. Hier ōme iſt datſtu vā minnē quelē
wilſte ſo drincket vandē cypope gemaect
vā roſen eñ va plope. Dat is vandē leuē
ons liefs herē Jeſu chriſti vā zyre oetmoe
dich; eñ waſt di in de ỏweēde vloet die Je
ſus wt zyre ſiden vloepde/ gebñdijt moet
hi weſen Dinget di nu in dat ſoete doer.
gewōde herte des milden pellicaēs eñ be
ſiet hoe hi ſine iongē ſpiſet eñ lauet. Siet
aen den ſoetē wyngaerts rāc hoe ſchoen
die ſoete druyfkē daer ōme hangē. O ede
le wtuercoren brupt chriſtii gaet nu in des
coningē roſen gaerdē eñ groetet den ge.
wondē ridder die daer ſtaet beſprēget my
ſinē dierbarē bloede/cuſt eñ ommehelſet
ſine berōnē hādē eñ ſinē doerſlagē voetē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Och beſiet zÿ beſpogē mīnētlike aēlicht
berōnē met rodē bloede/vciert met eenē
groenē crāſe/o wtuercoren dochter van
ſyon/o enige gelatē torteldnue vlieget in
een ſteē rootſe/vlieget in die opē vepnſte.
ren des hemels in die blinckende wonde
Jeſu vlieget optē gewarigē roſeboē zÿs
ẏweēdē herte ſuget die ſoete bloeme des
Paradijs/legget die vroefhz dÿs herten
in de riuierē zÿre heiliger wōdē indē brāt
ſÿnre godliker minnē Siet altÿt aē met
ten ogen dÿs hertē den ſpiegel eñ dat tor
noepſel dat di ghetoent is optē berch vā
Caluariē. O alre liefſte drīket eñ werdet
drōchē wāt die dierbaer gotē des ouerſtē
conīcx vloepē/ſi geuē volhertelike bliſca
pe indē ſielē eñ ōgemetē ſoetichz indē hertē
Nu laet ons verblidē eñ met hertē vrolic
weſen/laet ons genoechte hebben
eñ werſcappen wāt dit is nu dat
guldē iaer des brudegoms.
CVanden gheſchoerden olpuen boem
daermē dat lÿden ons heren bi verſtaet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

O Alđ lief
ste ic no
de di optē goe
dē vrydach te
comen opten
berch vā Cal.
uariē op dz gi
daer sien mo.
get dē gescoer
den olyuēboē
met sinē telgē
neder hāgēde
dat is totten gecruystē Jesū/ wiēs telgen
seer wijt wtgerect zij. Sij hādē hangē al
vol dropelē der genadē. Daer ōme buget
v neđ voer die voetē cristi/ wāt so wie al.
đ meest in cōtemplaciē eñ met suchtē be.
last is die come vrilikē alre naest desen ge
scoerdē olyuēboē Eñ hoert daer dat scoe.
rē der aderē en dat clinckē der nagelē dat
wtreckē der senen. Eñ opluket den mōt
uwer sielē/eñ ontfanct die nederstortende
dropelen des rodē bloets cristi/eñ laet die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

smeltē inden dorē mōt uwer sielen/ recht
als soete droepelen der graciē/op dat ghy
van allē quadē genesen moget Eñ aē siet
met begeertē uwes hertē hoe dattet ouer
ste des oliuē boēs met al sinē telgē neder-
waerts buget tot u mz sinē vruchtē om u
begeerte te vuollen Eñ siet aē dat mīlike
genepchde hoeft cristi dat u in uwē druc-
ke troesten wil. O du bemīde siele als du
op desen berch geclōmen biste eñ gp daer
staetste voer dat bloedige aensicht christi
So begeert o ghemīde vādē roepē des
vuerigen gebets getogen te werdē voer
den here eñ dat si u eē tepkē dīnre noot-
druftichz. Als ghi siet dat die verdroechde
wondē weē bloedēde werdē/ wāt wp nu
schuldich zīn anden woot cristi/laet ons oec
also na dringē als wi mogē op dat wi vā
sīns hertē bloet mogen werdē ouerstort
Eñ also alle machte des viants verdriuē
eñ vā alle becoringe genesen mogen/bid
det eñ begeert dat zīn heylige wonden eñ
grote liefte moet dalen in dīnre herten.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Eñ verblidē die verructe ziele eñ dat ons nēmermeer alsoe wel noch wee en moet werden dat wi hem vergheten.

Dese punctē sullē wp onsen lieuē here dicke vermanē eñ hem daghelicx bidden.

O lieue here ic ben die gene daer ghi menschē om gewerdē sijt ōtfermt v mijns

O lieue here ic ben die gene daer ghi uwē hemelschē vad̄ om ghehoersaē hebt geweest totter doot toe/ ōtfermt v mijre.

O soete here ic bē de gene daer gi v dierbare bloet voer ghestort hebt ōtfermt v.

O lieue here ic ben die gene daer ghi den bitterē doot voer geleden hebt ōtfermt v mijre nu eñ in die vre mijre doot. Amen.

O lieue here ic bid v wilt mi doer v gronde lose barmhertichz een vandē genē makē daer ghi v goedtierēhz an bewisen sult Ic wil mi seluē te grōde vsmaen/ op dat ic Jesū mach vriendelic ombeuaē Och here ziel lijf eñ al dat ic hebbe moet altijt be-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

geerlic in Jesus dienste staen. Amen.
O Jesu dij pijne eñ martelie moet altijt
totter doot toe geprēt in mij herte staen.
Hier na volgē deuote gebedekēs eñ mē
machse oec lesen bidē steruende menscen

O lieue here ick scencke mi
eñ mēge mi in dz minlike
v̄dienē uwes heyligē lij-
dens Eñ in die diepheyt
uwer heyliger wonden.
Eñ ic begeer daer in ghe
reyniget te werdē vā al mine sondē/op dz
ic sonder middel mach comen totten ewi
gen leuen. A M E N
O soete Jesu een oersprong des ewigē le
uens ic offer mi v een leuendige offerhā-
de te steruen vā rechter minnen als v dz
eerlic eñ behaechlic is. A M E N
O hemelsche vader ic bid dat ghi mi be-
rouwe geeft vā al mij sondē wāt vā rech-
ter mīnē mi leet is dat ic v ye v̄torēt heb.
O lieue here mij wee eñ mij v̄liesen der
sinnē eñ mij v̄scheydē offer ic v lieue here

in v minnētlike verschepdē aenden cruce
O lieue heere ic bid v dat ghi mȳ geloue
starckē wilt eñ met uwer almachtichept
verlichtē wilt eñ met uwer wȳsh;/eñ ver
uollē wilt mz uwer goedtierēhz op dat ic
in ewichz nz vā v gescheidē en moet werdē
O lieue here coemt mi te hulpe in de vre
mȳs doots ouermi ts dye droeuichz des
veldes dȳs alre bitterstē doots/o here dz
dȳ salige passie mi moet wesen eē salige
O lieue here ic en wil genē (bescermīge
anderē wech in gaē dan doer dine opene
side eñ dine heplige verdiensten.
O lieue here eenen doern dȳre cronē is
genoech om al mȳn schult te betalen.
O lieue here laet mi na v vlanghē mz ee
wiger begeertē. Eñ soete here laet v nae
mi vlangē/nz wt minē vdienstē/mer wt
uwer ōtfermhertiger ōspreke liker goet.
O lieue here laet mi in uwē heiligē (hz.
wonden rusten met eewiger soetichept.
O lieue here laet mi in uwē enigen goe-
dē veeniget werden met ewiger salicheit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

O lieue here laet mi gehepliget werden
met uwen gebenediden hepligen bloede/
met uwer minnen.
O lieue here laet mi in uwē bitterē woet
vā henē scepdē mz barmhertiger genadē
O lieue here weest mp een barmhertich
vader eñ eē genadich rechter inō vrē mñ
O lieue here v genade eñ barm. (re woet
hertichz is meerō dā al mine sonden.
O heplige martelie ons herē Jesu christi
ic bidde als mñn siel vā mñn lichaē schep-
dē sal/dz dā haer martelie een eñde neme
O lieue here al dat wee eñ die pinē mñs
hoefts si di geoffert in die pine dñs hoef-
des dat met wernē doergrauē wert / dat
breken dat mñ herte brekē sal si di o soete
here geoffert in dat breken dñs hepligen
herte/dat schepdē mñre sielen si di o soete
here geoffert in dz iāmerlike eñ deerlike
schepdē dñre edelre sielē/dat brekē mñre
ogen eñ dat vuallē mñns monts si di ge-
offert in dat iāmerlike breken dñre heili-
ger ogen eñ dat veruallē dñs soetē mōts

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

O lieue here minen dootsweet sal di; ħ in
een eewige offerhande eñ dat sweet dat.
tu o lieue here sweetste vā groter bangic
hz indē gaerde. O lieue here eñ vader ge.
uet mi minlikē een goet salich eynde In
welc ic v̄dienē mach dat ewige leuē eñ dat
loon der ewiger gloriē / eñ dat loen dijns
heyligē doots en laet o lieue here nēmer
meer aen mi verloren bliuen. Amen.

¶ Dit sal een christen mensche
gaern alle dage lesen.

O Here Jesu criste warach.
tich god eñ mensce / ic dāc
ke eñ loue v dusent wer.
uen vā uwer gebenedid̄
mensch; / vā uwer ghebe.
nedider passien / vā uwen
biterē doot / vā uwer waerder moeder eñ
al uwer goed̄tierenhz. Eñ vā alle dat gy
mi v̄leēt hebt / eñ noch dagelicx v̄leent eñ
vā al dat ic soude connē gedēckē of sprekē
Ick geloue in al dat een christen mensche
sculdich is simpelic warachtelic eñ starc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

kelic te gelouen al dat die heylige kercke
gebiedet noch mī noch meeer sonder enich
twifel Ic bekenne v mine enigē lieuē mil
dē scepper eñ grōdeloſen ōtfermhertigē
ewigē almachtigē onentlikē god die ic nz
begripē en can noch vstaen. Ic bekenne
mi seluē voer eenē armē katiuigē snoden
boſen quadē ōgenalligē gebrekelikē son
digen menſce vol ſonden eñ gebrekē vā
welcken ſondē eñ gebrekē ic come uwer
grondeloſer barmhertichept te genadē.
Eñ bidde dat ghy my doer v grondeloſe
barmhertichz eñ doer dī bitter paſſie eñ
bitterē doot vgeuē wilt wāt si mi leet ſijn
eñ mi is leet dat ſe mi nz duſent weruē lee
der en connē weſen Ic vergeue nz goedē
hertē alle die mi miſdaē hebbē/ter eeren
uwer waerdichz eñ om die mīne vā v ick
wil eñ begeere mi hertelic te beterē/mer
ic en can dat niet gedoē ſonder v godlike
hulpe Daer ō o lieue here Ieſu ōtfermet
v mȳre eñ coēt mi te hulpe eñ ſpaert my
ſo lāge dz ic nz uwer hulpe wel gebiecht

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

heb dat gene dat ic tegē uwer hoechz heb
be misdaē. Eñ dat ic dan alsoe mach leuē
eñ steruē dattet tot uwer eerē sī eñ mȳre
sielen salichz eñ dat ic dan na dit leuē in v
ewige leuē mach rusten eñ den hemel be
sittē Eñ dit begeer ic o lieue here om v te
louē eñ te danckē hier eñ inder ewicheit.
Eñ om meerer sekerhz so wassce ic of nu
eñ inder uē mȳre doot al mine sondē mz
uwē gebñdidē bloede eñ offer uwen vad
inder ewichz v bitter passie uwē bitteren
doot voer genoechdoē vā al minē sondē.
Eñ bid v o soete here dat ick in uwē hey-
ligē ȳdienstē mach leuē eñ steruē eñ daer
v of dāckē eñ louē hier eñ inder ewicheit
O lieue here Jesu criste warachtich god
eñ mensche die selue liefte eñ trouwe dye
selue doecht eñ ontfermhertich die selue
goetz eñ volmaectz eñ de selue sake die
di dede mensce werdē eñ die bitter passie
dede liden eñ den bitterē doot dede steruē
Die bid ic darse mi nu op dese tȳt eñ voirt
ewelic bi staē in die rechte tȳt mȳs doots

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Dat ic dan so mach sterue dattet v eere si
en my salichz. En dat gy o lieue here daer
of ghelouet moet wesen inder ewicheyt.
En hier in o lieue here beueel ic my ghe-
bet en begeerte/ mine gedachten en my
menige my siele en lichae en al die in mi
nen ghebede beuole zy leuendich of doot/
nu op dese tyt en voert ewelic
en immermeer. Amen.

HIer volgen gebede totte lide en bloe
de ons here/en me macht oec lesen alsme
ten heyligen sacramente wil gaen
en heeft een doctoer gemaect.

O Barmhertige Jesu inder godheyt
voer mi ghecruyst. Ic dancke di en
vermane en bidde di oetmoedelic en vrie-
delic bider minne daer du mi soe seer me-
de hebste gemint datstu dy herte soe wide
lietste op steken. O here ic bid datstu my
herte en siele genesen vande quale daer si
mede belast is ouermits de crachtige re-
medie die gi voer mi so mildelic hebt late
vloepe O pretiose crachtige bloet/o leuet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

makēde bloet O hoochste beuijs der mi-
nē O soete vloet des herē Jesu cristi ouer-
stortet mi wed̄ dopet mi eñ v̄wandelt my
O preciose crachtige water O leuentma-
kēde water/o v̄colende borne wter herten
Jesu lesschet in my alle brāt der sond̄liker
begeertē ouerstorte mi wed̄ dope mi eñ v̄
wandelt mi. O preciose wasem/o wasem
wter herten Jesu o trec der minnē/o v̄lich
tenisse d̄ belaster hertē/o alre crachtichste
medicamēt of arsedie eenre crācker sielē.
ouerstortet mi wed̄ dope eñ v̄wandelt mi
O waerdige bloet/o crachtighe water/o
leuētmakende wasem wercket in my mij
re sielē salichz nu eñ inder vrē mijre doot/
eñ inder ewicheit. A M E N

SInte Augustijn seit/ waert sake dat
al mij lichaē waer eē meer/ mij ogē
warē fonteynē eñ al mij hayr warē screy
ende riuierē eñ mij herte vloeyende waer
sond̄ ophoudē Nochtās en mochtē wi on
sen goedertierē god niet genoech danckē
voer die grote ōwtsprekelike mīne dye hi

J

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

ons bewesen heeft. Eñ voer den bitteren ellendigē doot die die mīlike Jesus voer ons geledē heeft. Sinte barnardus sept Waert dat ghi vgadert hadt die dropelē bloets vallēde wter siten cristi en sout gp dienz nauwe gewacht hebbē/ veel te nau wer wache v siel daer dat costelijke bloet voer gestort is. O here Jesu criste mij here eñ mij god hoe ōnutteliken heb ic mij tijt toe gebracht die ghi mi tot mijre salic heit hadde ghegeuē/ o here hoe veel iaren hoe veel dagē eñ hoe veel vrē; ij daer ver. bi mi hene gegaen daer ic sonder vrucht voer di o soete here in geleeft heb/ o recht uaerdige mogende god hoe sal ic mij ogē voer dinē godlikē aēsichte op mogē slaē in dinē grote ondsoeke des oerdels/ o he re ist dattu al mine tijdē die ic lepd vsume likē ouer gebracht hebbe dencken wilste eñ vā alle vruchtē ōtfangē/ o alre goeder tierenste vad doer die wōderlike ōspreke like barmhertichz en laet dat ūmer nz ge. scie mer o here laet die tidē die ic pdelijkē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

verloren hebbe/ o heere laetse vgetē wesen
voer di/ o wee mi o here daer isser alte ve-
le/ eñ o here of ic enigē tijt ouermits dijn
hulpe nuttelick behoudē hebs o here daer
tgetal cort eñ clepn of is die laet in dijnre
eewiger gehoechnissen bliuē/ minnelike
vad laet doch die tijt die ic arme creatuer
voer handē hebbe die cort verbi lopē sal/
daer o heere dat getal di allene god soete
here of bekēt is vuchtbaer te wesen in di
nē godlikē ogē eñ gehepliget in dijre ge-
nadē ✠ soete here Jesu geeft mi dz de tijt
indē dach der ewichz eē stede vinde eñ ee-
welic talbaer sī voer di/ o alre barmher-
tichste god wāneer die vre mijs bitteren
doots cōt en wilt doch dā nz vwitē mine
menichvoudighe versumenisse eñ mine
grote ōdācbairhz mer o goedtierē barm
hertige vad wilt mp al mij sondē vgeuē
doer v grondelose barmhertichz eñ doer
uwē bitterē doot. Amē. ✠ē innich gebet

O Milde eñ barmhertige heere Jesu
christe Ic sondige mēsce bē gedach-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

tich der ōsprekeliker droefnisse eñ lijdens
die ghi hadde inden stede dijnre crucinge
doe ghi alsoe vsmadelikē eñ ōtfermelijkē
laetste optē hardē coudē steene/vwachtē.
te dē bitteren doot eñ die berepdinge des
cruces so lange dat die gebñdide leden so
wredelikē eñ pijnlikē wordē wt gerect aē
dat hout des cruces/daer om o goedertie-
ren o soete Jesu doer die beschreplike eñ iā
merlike vwachtinge so bid ic v dat gp mp
nz after en laetste i die leste vre mijs wots
Wāneer dat mij siele sal arbepdē in grotē
anxte vwachtende die afscepdinge vandē
lichame Wāneer mij ogēnzen connē ōt-
fangen haer gelichte tot di noch mij oren
eñ mij tōgespraec di te aēroepē O barm
hertige o milde Jesu eē mildelaer tusschen
god dē vader eñ dē sondigē menschē o here
weest doch dā gedachtich der vriēdelicker
gelofteniſſen die ghi dinē wtuercorē lieuē
discipulen beloefde seggende. Jc en wil v
nz laten als weeskind mer ic wil tot v co-
men in dat leste lijden eñ nemen v tot mi

Ja o goede Jesu weest doch dan ghedach
tich dÿre groter barmhertich; eñ machte
dÿre rechter hãt wilt dã v̇driuẽ alle hinder
der boser geesten op d; si met valscher in-
geuinge eñ met spotte mÿ siele n; en v̇sto
ren mer sonder anrt eñ met vroliker con-
scienciẽ eñ met allen amptẽ der heiligher
kerckẽ met warachtigẽ berouwe eñ vol-
comẽre bicht eñ vergifnisse vã al mÿnen
sonden eñ in di salichlÿken mach rusten.
O lieue here Jesu criste ick bidde di bider
waerdich; dÿs bloedigẽ sweet d; vã dÿnẽ
gebñdidẽ aensichte is neder gheuloept in
de aerde Jc bid datste die aerde mÿns her
ten wilt begietẽ mettẽ water des rechten
berou mÿre sonden daer gy o soete Jesu
dÿ heylige bloedighe sweet voer ghestort
hebste op dat si voert mach brengẽ salige
vruchtẽ der penitenciẽ die voer dinẽ god-
likẽ ogen behaechlic; ÿ. Eñ wilt mi o soe-
te here goedertierlikẽ absoluerẽ vã al mi
nen sondẽ die ic tegẽ dy misdaẽ hebbe tot
deser vrẽ. ¶ Jc bid di mÿ here eñ mÿ god

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

datstu mi gracie wilste geuē/dat ic minē
vlosser nēmermeer en vlake. Eñ datstu
mȳre sielē wilste te kēnē geuē mȳs selfs
snooth; eñ dȳ goedertierēh; eñ dekē die
ogen mȳre sinlich; op dat ic nēmermeer
quaet vā minē euen mensche en mercke

IC bidde di o lieue here (of oerdele.
Jesu criste datu die blinth; mȳs her
ten wilste vlichtē mettē lichte dȳre godli
ker graciē Eñ datstu die droefh; vā mȳre
sielē wilste vdriuē/op dat ic mach horē de
soete stemme dȳs wtsprekēs van binnē.
Eñ geeft mi o soete Jesu dȳ godlike gra
cie altoes te dēckē d; di behaechlic is. Amē

IC bidde di o goedertierē Jesu datstu
mi wilste repnigen eñ gesont makē
vander menichuoudich; al mȳre sondē.
Op dat ic repn mach openbarē voer dȳ
gloriose aensicht inden dage des oerdels
Eñ wilt mi goedtierlikē vwecken vanᵈ
doot der sielen indᵈ ewicheit. Amen.

OBarmhertige Jesu goedtieren eñ
sachtmoedich. O soete lā gods du

die daer biſte repn vā allen ſmettē eñ ſon
dē. O ſoete Jeſu geeft mi dy godlike gra
cie indē dage des oerdels dzic voer dyre
godliker tegēwoerdichz moet opēbaren
met ſuuere cōſciencie Op dat mine wroe
gers gene ſake der vdomeniſſen na horē
wille op mi en brengē Mer dat ſi beſcaēt
moetē werdē inder ewicheit. Amen.
Soe wie leeſt voer die wapē ons herē
deſe.ix. nauolgende gebedē die vdiēt.rciij
duſent iaer.rriij.iaer eñ.lxxx.dagē oflaet
gegeuē vā ve-
le pauſen.

O Here Je
ſu criſte
ick aenbede di
aendē hepligē
cruce hangen-
de eñ een doer
ne crone op di
nen heilighen
hoefde dragen
de Ick bid dat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

dijn crue my behoede voer den claenden
enghel. Amē. Pater noster. Aue maria.
O here Jesu criste ic anbede di aendē cru-
ce ghewont met galle eñ edick ghelauet.
Jc bidde dz dij wōdē moetē wesen een sal-
ue mijnre sielen. Amen. Pater noster.
O heere Jesu christe ick aenbede di inden
graue gelept/eñ met edele salue gesaluet.
Jc bid dz dij heylige doot moet wesen mij
O here Jesu criste ic ābede (leuē Am̄ Pr̄
dy neder dalende ter hellē eñ verlossende
die geuangen. Jc bidde di en wilt my niet
latē ter hellē ingaen. Amē. Pater noster.
O here Jesu criste ic aenbede di verrisen.
de vanō doot eñ opclimmēde tottē hemel-
len sittēde totter rechterhāt dijs vaders.
Jc bidde di ōtferme di mijre Am̄. Pr̄ nr̄.
O here Jesu christe goede herō behoede
den rechtuaerdigē/ maect rechtuaerdich
dē sondarē/alle gelouige weest barmher-
tich/eñ mi arm zōdaer genadich Amē Pr̄
O here Jesu criste ic bid di ouermits dye
bitterhz dijre passiē die gy geleden hebste

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

indē cruce eñ alder meeſt als dȳn alre hep
lichſte ſiel geſchepdē is wt dinē lichaē/ ont
fermt mȳre ſielē in haer vſcepdē Amē. Pr̄.
O alre liefſte here hemelſche vad̄/ ic offer
di dē onnoſelē doot dȳs alre liefſten ſoens
eñ die liefte ſȳns herten voer alle pȳne eñ
ſchult die ic alre onſalichſte eñ ſnootſte vā
allē ſondaers voer mȳ ſondē vdient heb.
Eñ ic bid v lieue here voer al mȳ vrienden
leuēdich of doot/ eñ voer alle ſondaers dat
ghi onſer wilt ōtfermen Amē. Pr̄ nr̄.
O here Jeſu criſte des leuendigen goeds
ſone doer die vborgenthept dȳre alre hep
lichſter paſſiē die ghi den ſaligē Gregorio
dȳ dienaer wonderlikē vtoont hebt geeft
mi onſalige ſondaer volcomelic te vercrȳ
gen vlateniſſe mȳre ſonden Eñ dat aflaet
dat dpe ſelue dȳ eerwaerdige biſſcop van
volheit der paeuſeliker macht mildelikē
gegeuē heeft allē gelouighē die waerach
tich beron hebbē eñ die wapene dȳre paſ
ſien ghedencken Amē. Pater noſter.
Hoe wie dit nauolgēde gebedekē leeſt/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

voer dat cruys ons herē/ die vdiēt. vij. du sent iaer aflaets vā die paeus Bonifaci?

O Saecte menschz. O lidēs bitterhept O wondēs pijnlichz. O doots ellen dichept. O bloedes crachtichz. O godlike soetichz mijs liefs herē Jesu cristi/ wilt mi helpē totter ewiger salichept Amen.

Teghen die ontfanckenisse des hepli gen sacramēts/soe berepde dijn her te ten minsten drie dagē te voren met inwē digen vlangen eñ begeertē eñ hoet u pm mer voer toren/wāt een leraer sept Daer ō ōtfangen veel menschē so cleyne gracien vanō ōtfanckenisse des heiligē sacramēts om dat si te voren z; en denckē wie dat hi is die tot hē comē sal Eñ nad ontfanckenisse n; en denckē dat tot hē ingegaē is die hep lige der hepligē. Alstu dā ten heiligen sa cramēte sulste gaē/so sulstu dij sondē dinē scepper beliē eñ clagē eñ seggē O lieue he re ic heb gesondicht bouē dat getal des zā des dat biderzee is. Ic hebbe ghesondicht meer dā ic bekennē can mij sonden zij seer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

groot mer dine barmherticheden zijn ōge-
metē groter. O lieue here ic bidde v̄ghiffe-
nisse van al mijn sonden daer ick v ye mede
v̄torēt hebbe vā dier vrē dz ic eerst sondigē
mochte tot deser vrē toe. O soete here hoe
ic mi besondicht heb in gedachtē/in woer-
dē/ī werckē/ī v̄sumenissen/ī ondācbaerhz
O soete here al dese sonden legge ick op v
grōdelose barmhertichz eñ bidde ghenade
O barmhertige scepper v̄geeft mi dat ick
v ye v̄torēt heb. ¶ Dā sulstu seggen aldꝰ.
O soete minlicke Jesu sal ic v nu ōtfangē
op mijn sondige tonge daer ick soe menich
lichtuaerdich eñ sondich woert mede ghe
sprokē heb O soete brudegō mijre sielē sal
ic v nu beslutē in mijn sondighe herte daer
ic v soe dicwil butē beslotē heb ouermits
mijn sondige gedachtē. o soete Jesu nu druc
ke ic mijn sondige herte an dijn heilige herte
eñ ic bidde v̄giffenisse van al mijn sonden
die ic met mijre hertē eñ met al mijn son-
digen ledē gedaen hebbe O lieue here nu
come ic tot v mz al mijn sondē eñ ōgeual-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

licheyt mijns lichaēs eñ siele. O soete Jesu
mijn here mijn god nu come ic tot dy als een
arm siec mensche coēt tot eenē barmher-
tigen medicus om gesonthz te v̇crigē aen
siel eñ aen lijf. Ic come tot v o mijn heere
eñ mijn god als een arm v̇loren kint tot si
nē alre barmhertichsten vaḋ om genade
te v̇crigen vā al mijn sondē. O goedertierē
soete Jesu ick come nu tot v als een arme
sondich creatuer tot sinen schepper eñ bid
v̇giffenis vā al mijn sonden O hemelsche
vaḋ/ ōtfaet nu die alre heylichste v̇dienste
dijns eenigen kints/zijn vastē/zijn wakē/zijn
bedē/eñ al sinē arbeyt/zijn āxuoudige swee
tē/zijn dierbaer bloet eñ sinen bitterē doot
voer al minē sonden eñ die v̇diensten der
iōcfrouwen Mariē eñ alre heyligē ende al
le goeḋ menscē voer al mijn v̇sumenissen
eñ gebrekē. ¶ Itē alst dā bider tijt is te ōt
fangen dat waerde heylige sacrament so
O lieue soete Jesu (segghet aldus.
die daer biste een afgrondige zee vol
alre genadē eñ barmhertichz/ ōtfermt v

ouer mi arme trancke creatuerkē eñ ver
geeft mi o soete here dat ic v pe vtoretēt heb.
o du dierbaer bloet cristi nu moetstu voir
al mijn sonden staen in deser vren Amen.
Alstu dan voert vepnster of outaer
coemste/soe dencket aldus.
Ose ontsanckenisse moet wesen ter
eerē der glorioser hepliger drievou.
dichz eñ al des hemelschen hepts. Och nu
segge ic met Centurio. O here ic en bē nz
waerdich datstu ingaetste onder dat dack
mijs sondigen lichaēs/mer o here spreect
alleene een woert wt dijnre grondeloser
barmhertichept eñ mijn arme siele wort
gesont. O god weest mi arme sōdige mē/
sche genadich. O Jesu Dauids soen ont.
fermt v mijre. Alstu dinē schepper in
uwen mont ontsanghen hebt/soe segget
in dinen ghedachten.
Ueest willecoem mij heere mij god
mij scepper eñ mij ewige salichept
Weest willecoem o waerde heplighe lich.
aē cristi/die om minē wille soe ōmensche

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

lijken ghepinicht eñ ghewont zijt. Weest willecome o heylige gecroonde hooft bespogen aensicht/gebroken ogen besloten mont/geborsten herte inder bittere doot. weest willecoem o heylige doerwonde hãden eñ voetẽ. ¶ Dã sult gy biddẽ voer v seluẽ/voer dijn ouerstẽ/voer dijn vrienden leuendige eñ dode/eñ wat ghi wilt. Ghy zijt hem nu machtiger dan op een and̃ tijt want hi is ghecomẽ in v huys eñ brenct v onsprekelike genadẽ/daer om en v̇sumet v seluẽ niet. Alstu dat heylige sacrament in wilt latẽ gaen/so denct aldus.

O Aet in gebñdide here ewelic eñ ꝑmer meer moet dij̃ ruste in mijnd̃ herten wesen/eñ en sceyde di o ewighe soeticheyt nẽmermeer vã mi arme crãcke creatuer. O hemelsche vader nu offer ic v dijn eenige kint mijnẽ lieuẽ here Jesum christũ mz alle sinẽ heyligen v̇diensten. Eñ mede die v̇diensten der waerd̃ ioncfrouwẽ Mariẽ eñ alle gods lieue heyligẽ tot eenẽ eewigẽ loue eñ eerẽ eñ oec voer alle mine sonden

eñ voer alle gelouige menschē sonden zijn
si leuēdich of dood/daer dijn godlicke goet
hept voer gebeden wil wesen.

Na die ontfanckenisse.

O Here Jesu criste ic segge di ongeme
ten dāt hoe wel dat hi snode eñ clej̄
is eñ cout vā hertē eñ seer ongelijc dijnen
weldaden hoedanich mijn crāchz heeft eñ
begeert O soete here dat al mijn leden in
tongē vwandelt mogen worden/ op dat ic
dijre minnē na mij vmogen pet wat wed̄
geuē mach/wāt du o ald̄ ouerste mogēthz
sond̄ mijn vdienste mer alleen wt dijn on
begripelike goethept di o soete here ghe-
waerdighet hebt tot mij arme sondaer te
comē. Eñ met dinen ald̄ heylichsten vlep
sche eñ bloede te spisen. Jc bid dijn omme
telicker goethept doer dat selue hepliges sa
crament daer wi dagelicx inder hepliger
kerckē mede geuoedt worden ghehèplicht
eñ gewasschen eñ der ouerster godhz me-
de deelachtich worden. Datstu mij o soete
here vgeefste al dz ic ī toegaē of in afbliuē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

deses waerden heyligē sacramēts misdaē
hebbe ouermits v̇sumenisse of traechz of
in wat manierē dattet gesciet is eñ gif my
o lieue here dat dit heylighe sacramēt my
niet en si een sake der sonden eñ der pijnē/
mer een v̇criginge der graciē eñ genaden
¶ Item als ghi tottē heyligen sacramēt
geweest hebt/ soe brenct den dach immer
wel toe/ eñ maect een goet opset hoe gy v
dā voertmeer wilt hebben dat ghy voert
moecht gaen in doechden. Eñ denckē dic.
wil op dē soetē Jesum die hē so goedertier
lick neder gheneyget heeft wtē throne des
hogē hemels om dinē wille/ eñ is oetmoe
delikē tot di gecomē/ eñ v̇drijft hē ymmer
nz wt dij herte eñ beneemt hē niet zij ruste
wāt geē stede en is in hemel noch in aer
de daer hi so gaerne rust/ als int
herte der menschen.

¶ Dese gebedekens plach die heylige va.
der Franciscus te lesen.

O lieue heere Jesu christe hier stae ick
voer v als een arme sondich eñ seer

mis dadich mensche die met zijn sonden sijn
siel dicwils verdoemt heeft voer eenē strē
gen rechter die reden vā my eyschen sal tē
ioncstē dage/ nz alleen vā mijn woerdē eñ
werckē/mer oec vā al minen gedachten.
Hier om bid ick v lieue here almachtighe
god om des onschuldigē oerdels wille dat
ouer v gegeuen wert dat ghy mi al mine
sondē wilt v̄geuē eñ een genadich rechter
wilt wesen in mijn leste noot Amē. Pr̄ nr̄.
O lieue here Jesu criste hier stae ick voer
uwē ogen als een arm dienstknecht voer
sinē heer die ic eñ alle menschē sculdich zijn
te dienē. Hier ō bid ic v o lieue here dat ghi
mi wilt latē bruykē uwē alre liefsten wille
in allen dingē om diē te volbrengen eñ en
laet mi nēmermeer geuoelē noch doē daer
ic uwe genade mede v̄liesen mach Amen.
O lieue heere Jesu criste hier stae ic voer
v als eē arm bedelaer voer eē rijckē conīc
Hier om bid ic v lieue here dat ghi my ar.
me mensche rijc makē wilt metten scattē
uwer genadē eñ mi blote naecte mensche

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

cleedē wilt met uwer godlicker minen eñ
chierē mettē paerlen der v̄duldich; in allē
doechdē/op dat ick totter ouerster bruloft
waerdich geuonden werde daer ghy my
toe geroepē hebt Amen. Pater noster.
O lieue here Jesu criste hier stae ick voer
v als een kint voer zij vader/ wāt ic lijf eñ
siel vā v ōtfangen hebbe/ al en was ic nye
onderdanich als een kint sinen vader met
rechte soude zijn. Daer om bid ic v o lieue
here ō uwe vad̄lijcke trouwe wille d; ghy
mi voer alle scadelike dingē behoedē wilt
als een vad̄ zij kint. Eñ wilt mi mij sondē
v̄geuē die geledē zij dat icse bekennē eñ be
screyē moet/op dat uwe godlijcke genade
sonder v̄laten in alre tijt eñ ind̄ vrē mijns
doots aen mij arme mensche behouden
mach bliuē Amen. Pater noster.
O lieue here Jesu criste hier stae ick voer
uwē ogen als een vriēt voer sinē alre lief-
sten vriēt die ic schuldich bē te dienē bouē
allē creatuerē al heb ic lieue here v vrient-
scap dicwil v̄loren met mijnē vuylen me-

nichuoudigē onreynē sonden eñ met soe-
tichz der sondē/nochtās laet v o lieue hee-
re gedencken dat ghi mijn schepper eñ mij
god zijt eñ my nae v selfs beelde ghescapē
hebt/eñ mi van groten minnen in uwen
heylighē preciosen dierbarē bloede eñ bit-
teren doot v̇lost hebt. Eñ keert lieue here
uwē torē vā mi eñ neēt mij in uwē hoede
eñ genade/eñ voeget v godlicke menschz
an mi arme mensche eñ geeft mi lieue he
re te smaken uwe grote soetichz eñ maect
mi bitter alle creatuerē soetichz eñ ydelhz/
op dat ic o lieue here v alsoe minnē moet
eñ uwer minnen alsoe dācken dat ick o lie
ue here v hulpe v̇crigē moet eñ nae desen
v̇ganckelikē leuē dat ewige leuē Amen

¶ Itē dit gebet leest gaerne alle dage.

O Alder barmhertichste god dye selue
godlike liefte die v gedwongē heeft
datstu om ons arme v̇worpen crācke son
daers alsoe v̇smaden scandelickē bitteren
doot liden wout aen die versmade galghe
des cruys. Die selue groothz der godliker

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

liefkē moet v o alre barmhertichſte god
daer toe dwingen datſtu mi alre ſnootſte
vā allen ſondarē al mine ſondē moet ver
geuē/dat ic in al mijn leuē tegen dijn god
like goethz gedaen hebbe/wāttet mi o ſoe
te here vā grōde mijs hertē leet is dat ick
v pe vertorent heb/ o goedertieren ieſu nē
mermeer en keere die ogē dijre godlicker
ōtfermhertichz vā mij arme cranche crea
tuer/mer o ſoete Jeſu hebbet goedertierli
ken eñ altoes vaderlijc medelidē met mij
op dat ick indē anrteliker vrē als mijn ſiel
eñ lichaē ſcepdē ſal vandē cracht des bitte-
ren doots genade eñ barmhertichz va n v
vercrigen mach/ ouermidts dat dierbaer
bloet eñ den bitterē doot mijs liefs heren
Jeſu criſti die gebñdijt ſi indē ewichz Amē

Item alſmen in die kercke
comt/leeſt dit gebet.

OAlmachtige hemelſce vadē O barm
hertige god ic arme ōwaerdige ſon
dige menſche come in dijnē hepligē tēpel
eñ hope alleene ī dijre milē barmhertichz

eñ ick bekenne oetmoedelikē mijn schult
O hoge onbegripelike god ic buge mijn
knien voer dine grote mogenthz eñ ic en
derf mij ogen nz opslaē indē hemel in dijn
re godlike tegēwoerdichz om die menich
uoudichz mijre sonden/mer o barmhertig
ge god slaende voer mij borst so spreke ick
o lieue heere Jesu christe weest ghenadich
mi arme sondige mensce nae dijre groter
barmhertichz so vgeeft mi al mij mis daet
O barmhertige god ontfaet voer mp eñ
voer alle gelouigē sijn sī leuendich of wot
of sondlinge daer ic voer vbondē bē te bid
dē Dat dierbaer offer des heyligē lichaēs
eñ bloets dijs alre liefsten soēs ōsen lieuē
here Jesu criste/ dat is daer een loen onser
verlossinge dat hier eñ ouer al die heylige
kerstenhz geoffert wort voer onse salichz/
indē aēsichte dijre godliker mogēthz Amē.

Een gebet waer voer men gode sauldich is te dancken.

O Mijn here eñ mij god eñ al mij toe-
uerlaet. Ick arme sondige mensche

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

eñ onwaerdighe creatuer ic bidde v doer
v grote ōtfermhertich; dat ghi my vgeuē
wilt mÿn grote ondanchaerh; wāt ic tot
deser tÿt toe veel goets van v ontfanghē
hebbe eñ uwe grote gauē ghebruyct heb.
Eñ wāt ic v daer niet voer gedanct en heb
so dācke ic v o lieue here ten eerstē dat ghi
mÿn siel na v gebeelt hebt eñ een suuerli-
ke creatuer vā mi gemaect hebt na den li
ue volcomelic eñ nader sielen. Ic dācke v
dat ghi mi uwen engel vleent hebt die mi
al mÿ dagen oetmoedelic ghedient heeft
Ic dācke v o lieue here dat ghi wtē hemel
hier neder gecomē sÿt eñ menschē gewor
den om mi te vlossen vandē ewigen doot
Ic danck v wt grōter mÿs hertē d; ghi my
driender dich iaer gediēt hebt eñ veel scho
ne leerē eñ scriften tot troeste gelatē hebt.
Ic dācke v lieue here dat ghi mi met v bit
ter p.assie vanō hellē vlost hebt eñ m; uwē
hepligē bloede mi dierbaerlic gecoft hebt
Ic dācke v o lieue here. Och waer v mÿn
dācken aengenaem om dat ghi mi vcorē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

hebt voer een kint dat ic een erfghename
eñ een beſitter des hemels eñ rÿcke gods
weſen ſal. Ic dancke v o lieue here dat ghi
mi in minē ſondē niet en hebt latē ſteruē/
daer ſo veel ſondarē in geſtoruē; ÿ. Ic dāc.
ke v o alre liefſte eñ milicſte here Jeſu cri.
ſte dat ghi mi dpe gracie gegeuē hebt dat
ic van mÿnē vuplē ſondē mÿ gebetert eñ
bekeert hebbe. Alſoe dat mi nu al die ſon.
den ſeer bedroeuen die mi in voerleden tÿ
den plegen te vbliden. Ic dancke v o alder
liefſte eñ goedtierenſte heere Jeſu chriſte
voer v grote barmhertich; om d; ghi mp
geloeft hebt d; ghi mi alle mÿ ſonden ver.
geuē wilt/iſt dat ſake dat ic mp bekerē eñ
beterē wil. O here gebñdide god ic dācke
v dat ic in deſer tÿt vā graciē geboren ben
eñ een kerſten menſche geborē bē Eñ ick
dāck v oec alre barmhertichſte here Jeſu
criſte dat ghi mi ſomtÿts lÿdē hebt toege
ſent in eē tepkē vā liefkē eñ oec doer d; lidē
mp vā veel ſondē bewaert eñ gerepnicht
hebt. Ic dāc v o here voer v genadē dat gi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

v seluē mȳre armer sielen gegeuen hebt tot eenre spise indē hepligen sacramente. O lieue heere hoe groot is uwe liefte tot mi arme sondige mensche. O lieue heere waer is een natie in alder werelt die gy so na zȳt als ghi ōs arme sondige mēscē zȳt. Daer om dācke ic v eñ ghebenedie v o lie ue heere voer al dat goet dat ghi mi gege uen hebt/ eñ voer al dat ghi voer mi gele. den hebt/ endē voer al dat eewige goet dat ghi mi gelouet hebt. Daer om o mȳ siele valt neder met begeertē voer den hogen throon goeds eñ roept metten enghelen. Gebenedȳnge claerhz wȳshz danc baerhz lof eere eñ almachticheit sī v o god ōse he. re nu eñ tot allen tȳdē inder ewichz Amen O alre liefste here wat sal ic v weder geuē voer dat grote goet dat ghi mi ghegeuen hebt. O lieue heere al en can ic dat nēmer meer betalen/ geuet mi doch gracie dat ic v nēmermeer en vtoerne. Eñ dat ic v alst behoert trouwelikē dien e wāt o lieue he. re voer dat alre minste ter ser gauen en can

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

ick v niet volcomeliken dancken al leefde ick duſent iaer. ¶ Een gebet daer gi v penitencie mede op offeren ſult.

O Alre ſoetſte Jeſus O alre rechtuaerdichſte god/ mijn ſchult is groot eñ mijn ſonden ſijn veel/ mijn tijt is cort eñ ic ben een arm menſche. O heere ic en can v nemmermeer betalen/ ick moet verdoēt worden of lange inden vegeuier ſitten iſt dat ic hier niet en voldoe O here ick bidde v om ghenade/ ick offer v deſe vijf of thien pater noſteren in die eere uwer alre heplichſter paſſien ende ick bidde v oetmoedelic laet doch v heplighe bittere lijden voer alle mijn ſondē ſtaen. O ch lieue here o ge benedide Jeſus ontfermt v doch mijnre. wat helpet v o lieue here dat ick neder dale ter hellen/ wāt die verdoemde en ſullen uwen heplighen ſoeten name niet eeren noch louen. ¶ Item des morgēs als ghi opſtaet ſoe leeſt dit gebet.

O lieue here hoe verſume ick mijnen tijt hoe ben ic dus lacu eñ traech eñ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

hoe moet ic noch daer om bernen dat ick
minen edelē tijt aldus verliese. Och lieue
here in deser nacht hebbē alle geestelijcke
hertē dijn lof ghesongē eñ ick heb ghesla
pen. Het is grote blijschap geweest indē
hemel/eñ ic en hebbe daer nz op gedacht.
Het is groot iammer geweest indē vege
uier eñ ic en heb daer niet voer ghebeden
Het is menich mensche gestoruē in deser
nacht eñ god heeft mi ghespaert eñ heeft
mi laten leuē. ¶ Dese vragen sullen
gheschien alle kerstē menschē in haren le
sten eynde/zij si geestelic of waerlick.

Alle kersten menschē (als die Cancel-
lier vā parijs seyt) sullē in deser ma-
nieren in haren lesten van haren state eñ
siecheyt claerlijck onderwesen eñ gheura
ghet worden.

Ten eersten salmen vraghen. Geloefstu
al die articulen des gheloefs dye een chri-
sten mensche schuldich is te gelouen/ ende
al die heylighe schrift/ na bedudinghe der
leraers der heyligher kerckē.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Ten anderē. Versaecstu alle ketteriē wij
chelie/toeuerie eñ ongeloue/eñ al dat dye
heylige kerck verbiet te gelouen.
Ten derden. Verblijtstu di dat gy eē ker
stē mensche sijt eñ in enicheit eñ ghehoer
saemhz der heyliger kerckē sult steruen
Ten vierden. Bekenstu dattu dijnē god
dinen schepper dicke vertorent hebt met
dijn sonden. Want sinte Bernaert die seyt
Ick weet dat niemant en mach behoudē
blijuen sonder bekennisse zijns selfs/ van
welcker bekennisse den menschen coemt
waerachtighe salicheyt eñ die anxt des he
ren/want ghelijckerwijs als dye anxt is
een begin der wijsheyt/so is ooc die bekē.
nisse een begin der salicheyt.
Ten vijfsten. Berouwen di van gronde
dijns herten al dijn sonden die du teghen
die goedertierenhz goods ghedaen hebt
ende al dat goet dattu versuymt hebt/ eñ
alle dye gracien dye ghy misbruyct hebt/
niet vā anxte des doots alleen/of vā vrese
der pinē der hellē/ mer om die liefte gods

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

eñ der rechtuaerdichept ende wt minnen
daer wi god mede ſchuldich zijn lief te hebben bouen alle dinck/vā al deſen begheer
ſtu genade van god.
Ten ſeſtē begeert ghi dat god dijn herte
verlichtet tot bekenniſſe dijnre vergeten
ſonden op dattu daer berou van hebben
moecht eñ die biechten.
Ten ſeuendē ſo denct ghi v waerachtelic
te beteren iſt ſake dat dy god ſpaert eñ en
wilſte nemmermeer willens mit opſette
dootliken ſondigē/mer willichlic eñ gaer
ne alle dingē hoe lief dattu die hebſte ach-
ter laten/ia dijn lichamelike leuē verlieſen
eer dat ghi god met dootſondē wout ver-
toernen.
Ten achſten du begheerſte vā gode dat
hi v gracie geue te volherdē in deſen goe-
den opſette eñ daer niet af te vallen.
Ten negende Vnergeefſtu van gronde
dijns herten al den ghenē die di miſdaen
hebben met woerden of met werckē om
die minne eñ om dat lijden ons liefs hee-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

ren Jesu christi daer du ǒgiffenisse van be
geerste eñ hoepste te vercrighen.
Ten tiendē. Begeertstu van al den genē
die ghi mis daen hebste mit woerdē of mz
wercken in enigher wȳs/dat hi v dat ver
gheuen wil om goods wille.
Ten elfsten. Wilstu al dat onrecht goet
dat ghi onder hebt gaerne gehelȳckē we
der gheuē also veer als dȳn goet repken
mach/men mach anders niet voldoen.
Ten twaelfstē salmen die sieke menschē
vraghen aldus. Gheloefstu dat Christus
om dinē wille ghestouen is/eñ du niet en
moechste behoudē bliuē dā doer ǒdienste
der passiē en des bitteren doots ons herē
Jesu christi. Danckt hē daer of wt ganser
hertē also veel als ghi vermoecht.
Soe wie dat tot deser voergenoēder
vraghen wt eenre goeder conscien.
cien aendachtelic met ongeuepnsdē gelo
ue ātwoert met berou sȳns hertē eñ sept
Ja/of doet een teikē datmē merckē mach
dat hi consenteert/ dat is eē openbaer tep

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

ken sÿnre salichept dat hi een is vanden ge
tale der behoudēre menschen ist dz hy soe
sterft. Eñ waert sake dz enich mensce mit
dese vraghē niet geuraget en worde in sÿ.
nen lesten/als dat lepder dicwil gheschiet
wāt wepnich menschē zÿn die wetenheit
hebben deser conste/die sal in hē selue gaē
met gedēckenisse sÿns hertē eñ vragē hē
selue eñ mercken of hi oec also geschicket
is als voersept is wāt sond sulcke schicki.
ghe en mach niemant salich werden. Eñ
die also geschict is als voersept is dpe sal
hem geheel beuelen den lÿden christi/ soe
veel als die mēschelike crācheit vermach
want ouermits ghehoechnisse des lÿdēs
christi werdē alle becoringen eñ bedriech-
nissen des duuels verwonnen.

Hier na volghen drie Pater nosteren.
eñ Aue marien. Die een paeus sÿnen ca-
pellaen bat voer hem te lesen in sÿnen le-
sten. Daer doer dpe paeus den capellaen
openbaerde eñ sepde dat hÿ van allen pÿ-
nen verlost was.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Here ontferm di onser. Christe ontferm di onser. Here ontferm di onser.

Pater noster Aue maria.

Gesontmaker der werelt maect ōs gesont die ouermits dīn heyligher cruce die werlt hebt vlost. O onse god wi biddē di coēt ōs te hulpe. O here Jesu christe ic bid v doer dī alre heylichste ghebede dattu badest voer ōs indē berch vā oliuetē doe dīn sweet is bloedich ghewo:den eñ met dropelen van bloede is die aerde belopen. Wi bidden dy o lieue heere dattu dpe menichuoudich; dīs bloedigē sweets die du van anxte dīnre bangich; hebste voer ons oueruloedelicken wtghestort wiltste tonen eñ offeren gode den almachtighen vader teghen die menichuoudicheyt der sondē dīns knechtes. N. eñ verlost hē in deser vrē sīns doots van alle pine eñ bangicheit die hi met sinē sondē verdiēt heeft. Dpe met gode den vader eñ metten hey.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

ligē geeſt leeft eñ regneert in ewichz amē
Dat twede Pater noſter eñ aue maria.
Here ontferme di onſer Chriſte ōtferme
di onſer. Here ontferme di onſer.

Pater noſter. Aue maria

O Here Jeſu chriſte make ons heylich
mettē tepken des heyligen cruces/ dattet
ons ſȳ een beſchermer teghen dpe wrede
ſchare der viandē Beſchermet ons o here
ouermits den houte des heyligē cruces
eñ den loue dȳns rechtuaerdigē bloedes
daer ghi ons mede verloſt hebt O geſont
maker der werelt maket ons allē geſont.
O maria ewige iōcfrouwe heyligħe win
ſter gods bidt voer ons eñ wp bidden oet
moedelȳck ouermits bede der heyligher
Apoſtelē der martelarē der cōfeſſoren eñ
der heyliger iōcfrouwen dat wp van allē
quadē moetē verloſt werden eñ nu eñ in
ewicheit moetē verdienen te ghebruiken
der ewiger glorien Amen. Collect.

O Here Jeſu chriſte die di ghewaerdi.
get hebſte voer ons te ſteruē aen dē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

cruce eñ ic bidde di dattu die bitterheyt al
dijs lidens dattu voer ōs arme sondaers
geleden hebt aen den heyligen cruce son-
derlinge doe dijn alre heylichste siel schey
de van dinē heyligē lichaem wilste offerē
gode den almachtighē vader voer die sie-
le dijns knechts. N. eñ verlossen hem in
deser vien sijns wtgancs vā allen pinē eñ
lidē die hi anxt heeft dat hy met sinē sondē
verdient heeft. Die leeft eñ regneert met
god den vader in enicheyt des heyligen
gheests Amen.

¶ Dat derde pater noster eñ Aue maria

Here ontfermt di onser. Christe ōtfermt
di onser. Here ontfermt di onser.

O Pater noster Aue maria
Here bescerme behoede eñ heylich-
make dinen knecht. N. ouermits dat tey-
ken des heyligen cruces keert of die siectē
des lichaems eñ der sielen gheen perikel
en moet staen tegen dat teyken dijns hey
ligen cruces. O here Jesu christe dye daer
ghesproken hebke doer den mont der pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

pheten. In ewigher minnen heb ic di lief
ghehadt daer om heb ic di ontfermherte.
lijken tot mp ghetoghen. Ick bidde v om
der seluer minnen wille die v ghetoghen
heeft vanden hemel op der aerden te lidē
alle passie eñ pijne eñ den versmadē bitte
rē doot des cruces Dattu nu inder seluer
liefden wiltste offerē eñ tonen gode den al
machtighen vader al die passie eñ pine te
ghen alle pijnen eñ lijden dijns knechtes
die hi anrt heeft dat hi met sinē sondē ver
dient heeft. Maket gesont zijn siele opent
hem die dore des leuens eñ dat hp hē ver.
uroechde eñ verblijde mit allen heplighē
in vroechden eñ glorien. Die leeft eñ reg.
neert mit gode den vader in enichept des
heplighē geest Amen. Collect.

O Here Jesu christe die ōs verlost heb.
ste mit dinen duerbarē bloede schri.
uet in die siele dijns knechtes. N. dine wō
den met dinē hepligen bloede dat hi daer
in lere lesen dijn passie eñ pine teghen al.
le droefnisse eñ pine die hi vruchtet dat hp

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

met sinē sondē verdient heeft O here ver
leent hem dat hȳ met di verenicht werde
in sulcker lieften daer hi nēmermeer me-
de van di eñ van dinen hepligen en mach
worden verschepden/ eñ maect hem deel-
achtich alder ghebeden eñ weldaden dpe
daer gheschien inder hepligher kercken.
O heere maket hem deelachtich alle goe
de wercken/ alder benedixien/ alder gra-
cien/alder verdiensten eñ vroechden dȳn-
re wtuercorē die di behaghet hebben van
beghinne der werelt/eñ verlene hem dat
hi met al desen wtuercorē hem mach ver-
blidē in dȳnre godlicker tegenwoerdich;
tot ewighen tȳden. Die leeft eñ regneert
een god ewelick sonder epnde Amen.

Noch een schoen ghebet.

O Ie cracht des almachtighen vaders
moet mȳn herte stercken. Die wȳs-
hept des soens moet mȳn herte regieren
Die goedertierenhept des hepligē geests
moet al die crachtē mȳre sielē werulocpē
mi sȳnre mogenō godliker cracht eñ soe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

tichept. Ic beuele mi den vader eñ den so-
ne eñ den heyligen gheest. Ic beueel mij
marien der moeder goods eñ der waerd
moeder sinte anna met al haer heyligh
ghesslachte/eñ sinte steuen eñ sinte Jeroni
mus eñ oec sinte Franciscus/eñ alle gods
heyligen. Desen beueel ic mi met alre in
nichept metter passien ons liefs heren eñ
mitter wtstortinge sijns duerbarē bloets
op dat als mijn siele en mij lichaē schepdē
sal dattu mi dan ontfangest in dinē wtge-
rectē naectē bloedighē armen Amen.
¶ Dit ghebet salmē lesen in teghenwoer-
dicheit des heyligē sacraments.
Ick bidde di o alder miltste heere Jesu
christe om die sonderlinge hoge min
ne daer du dat menschelike geslachte me
de mindest/ doe du hemelsche coninc hin-
geste aen den cruce met godlicker minnē
met sachtmoediger sielē/ met bedroefden
ghelate/met doerstekenre herten/ met be
stouen leden/met doerslaghen lichaē/m;
bloedighen wondē/met wtgerecten han-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

den met ghespannen aderen/ met bleken aensichte/met roepender heesscher stēmē met dootliker verwē met schrependē ogē met suchtender kelen/ met dorstigher begeertē met bitterē smake der gallen/ met genepchdē hoofde/mz verschepdinge der godliker sielen eñ des glorioslen hepligen lichaems mit oerspröge der leuender fontepnē. Ick bidde v o alre minlicste here iesu christe indē seluer godlicker minnē daer dijn minlicke herte mede doersnedē wert dattu mp goedertierē eñ genadich sijtste ouer die menichuoudichept mijnre sondē Eñ dattu om dijnre grote barmhertichz mi arme sondighe mensche eñ al den geenen daer ic voer begeere eñ schuldich ben voer te bidden/ gewaerdige te geuen een goet salich epnde des leuens/ ende ten iōcsten daghe die vrolike verriseniſſe. Die leuet eñ regneert ewelikē sondē epnde Amē

Noch een schoen ghebet.

O Almachtige eewige god ick bidde v om dijn hepligbe vijf wondē die du

aendē cruce ontfincste dattu wilste berech
ten dpe vijf sinnen mijnre sielen in dijnre
behagelichept op dat ic nemmermeer en
schepde vā desen leuē sonder waerachtige
biecht noch sonō warachtich berou noch
sonder warachtige penitencie noch sonō
dijn heilige gebēdide lichaē. Die leeft eñ
regneert in ewichept Amen.

Oorte suuerlicke ghebedekens.

O Mijn ontfermhertige goede Jesu/
in v is al mijn betrouwen/v goeth;
moet v beweghen/ v barmhertichept die
moet v trecken/ende v grondelose minne
moet v daer toe dwinghen mi arme mē-
sche nemmermeer te verworpen als mp
o barmhertighe god siele eñ lijf schepden
sal Amen.

O Soete Jesu ic offer di op herte ende
wille eñ ghedachten/siel eñ lijf ende
al dat ic vermach eñ can in dijnē alder lief
sten wille. O mijn here eñ mijn god doet
mi inder tijt eñ inder ewichept alst v alder
eerlicste is nu eñ inder ewichept eñ inder

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

vrē mijns bitterē doots Amē.

¶ Item dit nauolgende gebet sal eē mensche alle dage lesen met innicheyt ende die sal des seker wesen dat hy niet verdoemt en wort. Eñ men salt ooc den steruenden menschē voer lesen in harē lesten.

O Siele christi heylighet mi. O lichaē christi maket mi behoudē. O sweet des aensichts christi maect my gesont. O gebenedide duerbaer bloet Christi maect mi dronckē. O water der sidē christi wassche mi. O passie christi sterct mi. O doot christi maect mi leuendich. O goede Jesu v̊hoert mi/in dinē gebñdidē diepen wonden v̊bercht mi/vandē bosen vianden beschermt mi/in die vre mijs bitteren doots roept mi in dijn ewighe rijcke/sette mi bi di/op dat ic di met dinen heyligen engelē mach louē/eñ op dz ic o soete Jesu dij godlike soete minlicke aensicht mach sien ind̊ ewicheyt Amen.

¶ Dit salmē die

O sieckē voer lesen in haer vterste. O werste goethz. O ongemetē goe

dertierenheyt. O alō goedertierenste eñ glorioeste heylige drieuoudicheyt; ōtfermt v ouer mi arme ongeuallige snode sondaer want ic beueel v minē gheest.

¶ Ganden seluē. O mijn goedertieren god vad der ontfermhertigheit. O heere doet met mi dijne ontfermhertigheyt; die dij arme eñ crācke creatuer ben. O here help mi nu in mijre lester noot. O heere co met mijnō crācker bedroefder sielē te hulpe/wāt ic te hants ghenen troesten weet dan in dijne grōdeloser barmhertigheyt. eñ in dijnen dierbaren bloede eñ bitteren doot eñ dijnē heyligē vdiensten O soete here al dit voergenoēt en wilt indō ewigheyt niet aen mi arme nootdruftige creatuer verlorē laten bliuē. Amē.

Dit salmē voer die sielē lesen.

O Goedertierē vlosser. O alre soetste iesu wp bidden di ouermits dier iā. merliker stemmen daer du mede riepste dattu van dinen vader ghelaten waerste doe du voer ons aenden cruce sterue sou

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

dest Eñ vā pinen eñ van arbeyt al te seer
v̇teert waerste also dat geen cracht in dÿ
en bleef. O here en wilt die hulpe dÿnre
barmhertichept nz keren vā dinē knecht
N. inder vren eñ stondē der quellingē sÿn
re sielē die ouermits ghebrekelichept eñ
verteringe des geestes in die wterste vre
sÿns leuēs di niet aenroepē en can. Mer
ouermits seghe des heylighen cruces eñ
gesontmakinge dÿnre heyliger passien
eñ dÿns bitterē doots. O here ghedenct
van hem gedachtē des vredes eñ niet der
pÿnen eñ in dÿnre grōdeloser barmher-
ticheit troestet hem eñ verlost hē van alle
bangichept O soete eñ alre goedertierē-
ste Jesu neēt hem wt vanden pinē die hē
toe geschict sÿn eñ leidet hē doer dÿn grō
delose barmhertichept in die eewige rust
metter stemmen der vrolicheit eñ der be
lidinghe. A M E N

Al waer een mensche in soe groter iubi-
lacien eñ beschouwinge als sinte pieter
of sinte pouwels ye waren eñ wiste hi ee

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

nen sieke menschedpe noetdruftich waer een supens oft anders pet/dat waer veele beter dat hi sijn oefeninge liete eñ diende den noetdruftighen menschе. Want int vterste oerdel en sal niemāt gepresen werden dan die barmhertichept an sinē euen menschе gedaen heeft Eñ die geen barmhertichept met sijn euē menschе ghehadt en heeft/die sal gewesen werden int eewighe vier. Also als christus inden euangelie sept. Coemt ghi ghebenedide mijs vaders/eñ besit dat rijcke dat v berept is vā aenbeghin der werelt. Wāt ic heb hōger gehadt/eñ ghi hebt mi ghespijst. Ick heb dorst gehadt/eñ ghi hebt mi te drinckē gegeuen. Eñ also voert vande wercken der barmhertichept. Eñ gaet ghi vermaledide int ewighe vier/dat dē duuel eñ sijnen engelen berept is. Want ic heb hongher ghehadt/eñ ghi en hebt mi niet teten gegeuen. Ic heb dorst gehadt. ꝛc. Daer/om weest altoes den armen behulpelic/wāt alle onse salichept hanct daer aen.

¶ Dit sijn vijf corte gebedekens met vijf Pater nosteren/voer die sielen te lesen.

Pater noster.

O lieue here Jesu christe dit pater noster offer ic uwe gebenedide hoeften dye doernē crone die daer in geduct wert/eñ dye pijnē die gy oec daer in ledeste. Jc bid de v o lieue here dat ghi dese siele. N. ende alle gelouige sielē vergeuen wilt alle die sonden die si met haren hoefde eñ vijf sinnen misdaē hebē. Amē. Pater noster.

O lieue here Jesu christe dit pater noster offer ic uwē hepligē handē eñ armē eñ dē plōpē nagelē die doer v gebñdite handen geslagē werdē Eñ ic bidde v lieue here dz ghi dese siele. N. eñ alle ghelouighe sielen vergeuē wilt al die sondē die si met haren hādē eñ armē misdaē hebbē Amē Pr̄ nr̄.

O lieue here Jesu christe dit pater noster offer ic uwē gebenediden benen eñ voetē eñ den plompē nagel die doer v ghebenedide voetē geslagē wert. Jck bidde v o lieue heere dat ghi desesiele ende alle ghelo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

uige sielen vergeuen wilt al de sondē die si met harē benen eñ voetē ghedaen hebben eñ met onnutten gaen teghen v eer. Amen. Pater noster.

O lieue here Jesu christe/ dit pater noster offer ic den steke uwer gebenedider siden daer bloet eñ water wt liep Ic beueel oec der heymelich; dijns gebenediden herte dat van minnē sterf Ic bidde di o lieue here dat ghi deser sielē N. eñ alle ghelouige sielen wiltste wasschen vā al haer sondē die si met haren herten eñ gedachtē misdaen hebben. Amen. Pater noster.

O lieue here Jesu christe/ dit pater noster offer ic uwer heyliger verrisenisse eñ ter vroechdē die dijn alreliefste moeder hadde eñ v lieue apostelen optē heyligē paesdach doen ghi hē openbaerde/ hier doer bidde ic v o lieue here dat ghi dese siele eñ alle ghelouige sielen wilt verlossen van allen pinen eñ troesten hē eñ geuen hem dat ewighe leuen. A M E N

Tot Marien voer de sielen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

O Glorioſe vrouwe der engelen O in
gewoente der goedertierenheit co-
met ons te hulpe/ O vrouwe o goddienſti
ge ioncfrou Maria vol alre barmhertic-
hept coemt te hulpe al dē ſielen die ſitten
in dupſterniſſen met opgeheuen oghen
tot di. Op dat ſi doer v bede ghenietē mo
ghen van v liefkint Jeſus chriſtus paſſie
eñ bitter liden eñ alſoe getroeſt weſende/
mogen comen in die bliſchap des ewigē
leuens daer ghi bi uwen ſone metten va
der eñ metten hepligen gheeſt eewelijck
verblijt. A M E N

Een ſchoen ghebet vān ſinte Anna.

O Vtuercoren moeder hepligh eer-
waerdighe vrouwe ſinte Anna ge-
likerwijs als di troeſt eere eñ bliſchap is
gegeuen vander ſaliger vrucht dijns hei
ligen lichaems eñ alle menſchen die be
droeft ſijn troeſt is gecomē/ daer ō bid ick
v eñ vermane v bi die grote ſalicheit dpe
v god almachtich heeft gegeuen. Dat gi
met allen hepligē voer ons wilt biddē eñ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

ōs die gracie verwerue dat wij v ghebet
gpewaer werdē. Also dat wi mogē vercri
ghen voer al onse droefhept blistap/voer
armoederijchept/voer siecte gesonthept/
eñ na dit leuen dat ewige leuen. Amen.

Noch een goet ghebet tot dpe heylige
moeder sinte Anna.

O heylighe vrouwe waerdighe moe-
der sinte anna ghi sijt dat begin on-
ser salichept ghi hebt ōs voert ghebracht
die moeder gods/hemel eñ aerde moeten
v lof eer eñ waerdichept bewisen Alle her
ten moeten v minnē/ alle knien moetē v
bughen/alle tongen moeten v louen met
Maria v salige dochter. O lieue moeder
Anna ghedenct doch mijnre in allen mij-
nē druc eñ lijden. Sonderlinghe als mijn
hert sal breken/mijn mont nz meer en sal
mogen sprekē/mij oghen sin eñ moet be-
staet te wendē/coemt my dan bi in mijnē
laetsten epnde. Eñ wilt dē viant van my
verdrivē/eñ altoes in mijn hulpe bliuen.

✝ A M E N ✝

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Hier sijn voleynt dye oefeningē vander passien ons heren met veel schone ghebedekēs. Eñ sijn gheprent tot Delft in Hollāt bi die Vismarct. Bi mi Cornelis heyn ric.z. Lettersnider. Int iaer ons heren.

M.CCCCC.eñ.xxix.

✠ God si gheloeft. ✠

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 G 16